

1.

Iskoristit će priliku da napišem pismo mome dobrom prijatelju, pa ćemo početi ovako:

Dragi moj prijatelju, prošlo je već 58 godina kada smo se upoznali, a još nešto više kad smo se zadnji puta vidjeli, nakon završetka srednje škole. Ja sam došao iz jednog malog mjesta u Zagreb i našao tebe u Trnju. Ti si stanovao u Trnjanskom zavodu prvom, a ja u petom, iako je to bilo svega nekoliko kuća razlike. Kad smo se upoznali, prvo si me odveo na Savu u veslački klub Lokomotivu, tada se zvala to tako, ako se dobro sjećaš, i tamo smo počeli veslati. U četvercu sa kormilarom, da, i ti si, bio je to veliki nekakav čamac, ne današnje one lake građe i bilo ga je teško nositi u Savu, ali uspjeli smo. Veslanje je bilo jako ugodno, išli smo recimo do Crvenog mosta. Moram napomenut da tad nije bilo mosta u Trnju, na kraju Trnjanske ceste, nego je vozila skela, a preko su bila samo sela i, kažem, kad bi ti sad došao natrag u Zagreb, ne bi prepoznao taj dio, ni u kom slučaju. Sve se je promijenilo, izgradilo, puno toga, a ono kako je nekada bilo, ono idilično, toga praktički nema. Znali smo ići do Crvenog mosta i koristiti onda rukavce Save, ja ne znam da li još postoje, jednog dana ću otpusiti se tamo da ih vidim, da li su još tamo ili nisu. To su bile onda mirne stajaće vode, gdje je bilo užitak stvarno veslati se, a Sava je bila i za kupanje potpuno u redu. Do negdje, šta ja znam, 60-tih godina, kupali smo se svaki, ako se sjećaš, je li, svaki dan smo se kupali u Savi, kada je bilo normalno vreme. I danas mislim da se već ne bi usudio to raditi, nekad smo išli od Savskog mosta do Crvenog mosta, usred Save smo ljepo pustili da nas voda nosi. Da... A sjećam se i prvi puta kad sam došao na Savu, nagovorio me, ajmo preplivati Savu preko, a ja sam odrastao gdje sam imao najveću rijeku dva i pol metra, možda ili tri širine, a Sava ima 100. I, ne znam, uspio me nagovoriti, i išli smo, ne. To je bilo ovako, lijepo, zgodno, svašta se događalo, e onda se, sjećaš li se ti moj dragi prijatelju, i kupališta na, pokraj Savske ceste, Gradskog kupališta. To je bilo jedno zgodno kupalište koje, sunčalište je bilo iz dasaka napravljeno, kabine isto tako... A još šta je bilo jako interesantno, to je onaj "Babinjak" gdje su, mogli bi reći, ako se sjećaš da je to bio u ono vreme, danas bi rekli, je li, da je tone nekaka nudistička ženska plaža bila. Ograđena sa visokim daskama, preko dva, dva i pol metra. Mi klinci (dobro, nismo baš bili klinci, sjećaš bili smo već dečki, ipak, ne), htjeli smo svakako, malo viriti, ali nije bilo moguće. Čuvari su bili jako strogi. Ha, ha, da... A onda preko Save je bila "Afrika". Ako se sjećaš toga, toga naziva, moj jedan školski prijatelj Krsto Špoljar, on je napisao jedan roman "Afrika", mi smo išli zajedno u pučku školu (tada smo pučku školu zvali, ne osnovna, nego pučka škola). I tu je jako vjerno opisao te doživljaje. Ta "Afrika" je bila baš zgodno mjesto za, ovako, zaljubljene parove – grmovi, trava, zgodno, samo si trebo preplivati Savu. Da... to su bili lijepi dani. E sad još jedna stvar što mene moj prijatelj, što si me odvukao u kazalište. Prvi puta tih godina, to je bila poslijeratna godina (kad govorimo o ratu, onda mislim na Drugi svjetski rat, znači, rat je završio četrdesetpete u prošlom stoljeću). I ja sam već bio četiri mjeseca posle rata u Zagrebu, znači u jesen sam tu upisao srednju školu, i on me je odveo u kazalište. To je bilo interesantno, ne znam da li danas još egzistira, bila je jedna đačka galerija, gdje smo došli i stajali smo. Mislim da smo prvu operu gledali, što sam ja barem gledao, to je bila Pikova dama, to mi je nekak ostalo u sjećanju. Dve sezone si me vodio, jel tako, u te... na opere, gledali smo gotovo sve koje su bile tada na repertoaru. Poslije ja, jasno, onda, malo sam prešao sa opere na operetu, u dalnjim vremenima mojima. E, a bilo je i drugih stvari ako se sjećaš, skijanje – na Sljemenu. Dobro, mi, Zagrepčani kažu Sljeme, iako je to Medvednica, da, ja sam dobio prve skije od mog jednoga daljeg rođaka, poznat je sportaš bio, to je Ceraj, to je ona grupa Ceraj, Mihalić, tak dalje. Jedne stare skije, sa takvim vezovima koje možete samo negdje u muzeju danas naći, a mislim kad bi se sa takvima skijama pojавio danas na Sljemenu, da ne znam, atrakcija bi bila u svakom slučaju, da, da. To je... svaka nedjelja je išla i to smo išli pješice. Ja ne znam zašto smo izabrali najtežu stazu, preko "Mrcine", iako je bilo i lakših staza, to je jedan uspon. Da, ako ti možeš meni reći zašto, ja ne znam, ja se ne sjećam, ali

redovito smo išli tom stazom, ne, iako smo se znali umoriti. Čitav dan smo skijali, došli doma, kako se sjećaš, i onda smo išli na ples, još. Tad su bili plesnjaci malo drugačiji nego danas, išli smo negdje oko sedam sati navečer pa do deset, pola jedanaest. Evo vidiš, danas se situacija malo promjenila. Ne bi prepoznao tu situaciju, kad se ide u pol jedanaest na ples, kad smo mi išli doma. Onda su bili poznati plesnjaci Tucman, poslije smo išli u Breščenski, bilo je i plesnjak i u Glazbenom zavodu, samo to je bilo za tadašnju elitu. A mi smo bili, ono, ne, imali, imo si možda jedne bolje hlače, jednu bolju košulju, a tamo su bile puce ono dotjerane, ne, i nije bilo onda nam tako ugodno, niti su one baš željele puno sa nama, ovako, kontaktirati. Onda smo izbjegavali. Bila je još Učiteljska škola, koja je bila jako zgodna, tu je bilo puno djevojaka, ako se sjećaš. E, onda još jedna stvar. Izleti u Samobor. Pa to je bila divota, ako se sjećaš, to je, išlo se nedjeljom ujutro sa Samoborčekom, bili su oni ljetni vagoni, otvoreni, kad se išlo navečer natrag. U svakom vagonu je bila gitara, poneka mandolina. To se pjevalo sve one poznate, poznati napjevi, to se oko Samobora, i tak dalje, u ono vreme, to je bilo popularno, Kapele svete Ane i slično, te melodije. Šteta je što je taj Samoborček tako nestao, ne, to je bio jedan romantični vlak, jako, da. E, poslije se sjećaš kad je bilo riječi da treba napraviti tunel kroz Sljeme do Stubičkih toplica. I tu se krenulo i jedan manji tunel se napravio i nažalost tu se stalo. I danas taj tunel, radi, radi, jel, tako. E vidiš, danas više ne idemo na Sljeme sa, pješice, sad postoji žičara. Prije nije bila, u početku samom nije bila ni skijaška žičara, ako se dobro sjećaš nego, poslije se izgradila, i onda su bili spustovi, onaj Bijeli, najlakši, pa Plavi, pa Crveni, pa onda Panjevina, gdje su išli oni vrhunski športaši. Tako da je to bilo jako, jako zgodno, koristili smo to. Pa onda još jedna stvar, išli smo u zimi i na klizanje. Ja sam isto tako od ovoga moga daljeg rođaka toga Ceraja dobio jedne klizaljke koje si moro zašarafit na cipele, ne, cipele normalne, ne, zašarafit. A klizalište je bilo, tamo negdje oko Miramarske ulice, je bilo jedno nogometno igralište, više se ne sjećam koje, ne. Ali je to nogometno igralište, bilo je napunjeno sa vodom, zime su bile jake, hladne, i tu se stvorio led. I tu smo išli, kad god smo imali priliku, to nam nije bilo daleko, na klizanje, ne. Danas je to malo ipak drugačije. I sada kada pogledaš malo grad, puno se promijenil u stvari. Jedino možda, ako ćemo pogledat Maksimir, možda je ostao kao i tadašnjih godina, jedino Zoološki vrt, taj je otioš daleko napred, zahvaljujući vjerovatno ljudima koji tamo rade, u odnosu na ono vreme. Što je još možda... pa evo ovaj trg, Tomislavov trg, pa, pa Zrinjevac je, on je malo uređeniji, ali je uglavnom, to je ostalo ono. Dok, ostali dijelovi grada su se potpuno promijenili, koji, ako prije pedesetak, šesdesetak godina smo, si bio tu, sigurno ne bi više ništa prepoznao. Dalje, još jedna stvar, ako se sjećaš, da smo uvijek, to je nešto interesantno, četrdesetpete se Jelačić plac, kako smo ga mi popularno zvali, prekrstio u Trg Republike. I sada mi dugo, dugo nismo mogli govoriti Trg Republike, nekako nam je ostalo uvijek Jelačić plac. Onda su makli još spomenik, i sada kada se spomenik vratio natrag, mi smo nekako usvojili Trg Republike, i sad još često se zabunimo pa govorimo Trg Republike, ne Jelačić plac. Kako je to, viš, interesantno, jel. A što se tiče naše škole, i tu je nešto, ima nešto interesantnoga. Prve godine smo bili u jednoj zgradi na, ja ne znam je li se tad već zvao Trg maršala Tita, sad se zove, da li je još, već, bio taj naziv, sad se ne mogu sjetiti, ili je bio još onaj Kazališni trg. Jednu godinu smo išli tamo, onda drugu godinu su nas preselili u Križanićevu, tamo gdje je sada gimnazija, i treću godinu smo došli u pravu zgradu, u Klaićevu, koju smo i sami gradili, ne. Radili smo, često montirali smo tamo strojeve, pa i pomagali građevincima, znači i to je bilo zgodno. Onda još jedna stvar, išli smo mi i u Stubičke toplice na kupanje, i to prek Sljemena. Da, istina, daleko je bilo pješačiti, ali, jedno pet sati hoda ovako, ali smo došli, ne. Prema tome, i to je bilo. A Sljeme se promijenilo bitno. Naprimjer, Tomislavac sada, to je danas jedan veliki, kaj ja znam, dosta ljetni hotel. U ono vreme to je bio planinarski, praktični planinarski dom, mi smo znali prespavati gore, u zajedničkoj prostoriji gdje nas je bilo desetak, petnaest, ne, da. Onda, poslije smo koristili Puntjarku, tamo je bila teta Ketka, koja je vodila tu Puntjarku, vrlo zgodno, ne. Evo, i tako smo mi provodili taj naš mladi život. E, a danas, vidiš, danas se puno stvari promijenilo u odnosu na ondašnje doba.

2.

Pošto me je put života vodio od Importanea prema Glavnom kolodvoru, ja sam ujedino i pročitao naslov na kućici: Sto kuna za priču ispričanu. Došao sam ujedino i na pomisao da budem jedan od tih koji će ispričati priču i dobiti tih sto kuna. Situacija je takva kakva je. Život nas vodi različitim putevima i različitim sudsbinama. I ovo je jedna od sudsbine koja vodi sve nas, gdje smo sad na ovom mjestu, i vjerujem da ništa nije bez Boga i da ništa nije da nije predodređeno i da sve ima smisla, tako i ovaj događaj ovdje. Zahvalan sam Bogu da mogu pričati jer u zadnje vrijeme sam onemogućen da govorim svoje misli i razmišljanja. A ujedino kada, kada pišem, ili pričam, ili kada govorim, stil mog načina razgovaranja i pričanja je sličan redatelju Quentinu Tarantinu, u dijelovima, koji su u različitim mjestima, ali na kraju povezani. Tako da ne znam koliko mi uopće vremena dopušta da ja mogu govoriti to sve, i na kraju zatvorit. Ali, ovaj, kolko ide, ide, ne. Bit toga što sam došao ovdje je u biti to što možda postoji mogućnost da, ako se to bude snimalo, da dobijem prijepis, ovaj, toga što ja pričam, jer pošto sam dosta žalbi pisao na Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, ujedino zbog odbijenih žalbi pisao sam i tužbe Upravnom судu koji rješavaju sporove Ministarstva, tako da i zbog toga što sam i tamo odbijen, želim podignuti i optužnicu na Upravnom судu. Protiv ujedino i Ministarstva i protiv nepravde u državi za koju sam se borio i u kojoj sam rođen, i u tom gradu gdje jesam, Zagrebu. Tako da ljudi, koje, koji mi pomažu u tome da pišem pošto ja sporo pišem, preko mašine, oni su zauzeti svojim obavezama na fakultetu, pa mi ovo ujedino dobro dođe. Želio bi stvarno da Ministar čak Hebrang, koji mi je ujedino i odgovorio na moje pismo u roku od mjesec dana, za razliku od bivšeg ministra Vidovića, pročita ovo što sam napisao, odnosno što sam ispričao. Obespravljen sam na svim područjima, na svim područjima kao građanina, sa pravom, punopravnim, ravnopravnim, pravom građana koji ima u Hrvatskoj i zbog toga smatram da se Ustav Republike Hrvatske krši, i da, da, da se, da, da se ono što garantira, jamči demokratska republika Hrvatska, da to, ta jamstva, koja nam država garantira, da se ne ispunjavaju. Zbog toga je ta moja gorčina u meni koju sad govorim, jer nam garantira slobodu vjeroispovesti, rođen sam u katoličkoj obitelji, Hrvat po nacionalnosti, ali imam slobodu na vjeroispovjest i smatram da imam slobodu na svoje uvjerenje i mišljenje, i smatram da sloboda misli ujedino se prenosi preko medija i putem raznih, kaj ja znam, radio odašiljača ili, eto. Tako di god moguće pokušavam se izjasniti ono što mislim jel mislim da je to ono što jamči Ustav Republike Hrvatske. Moja uvjerenja su suprotna uvjerenjima i katoličke crkve. Smatram da je Martin Luter bio u pravu kada je, kada je napisao 95 teza na crkvu u Vatikanu, odnosno u Rimu gdje je tada ta crkva postojala, i čitajući njegove izvještaje svatio sam da itekako, mi, ovdje u Hrvatskoj živimo u velikoj zabludi. Kopajući dalje dolazio sam na zatvorena vrata, ponižen i sa dostojanstvom koje su mi uzeli, posto sam očajnik iako moja primanja iznose nekada i po dvadeset do četrdeset tisuća mjesečno. Ali biti obespravljen, u slobodu, u slobodu mišljenja i uvjerenja, smatram da se kosi sa time što nam pruža Ustav Republike Hrvatske. I želio bi da tu priču koju sam iznio da neko pročita i da, da, da, da se ona shvati kao neka istinita priča zbog toga što smatram da puno ljudi ima neakve istinite priče i puno ljudi želi reći stvarno nešto što im se dogodilo i što je, i što će pomoći svima nama koji jesmo ovdje. Ne želim da ovo ispadne kao naša sudsina, ali, ali ako u razgovoru sa sutkinjom Upravnog suda steknem takav dojam da je sutkinja priklonjena itekako meni zbog toga što sam, što su mi oduzeli i radnu sposobnosti kao radno nesposobnom čovjeku, što su mi oduzeli pravo na viđanje djeteta, ako je sutkinja Upravnog suda praktički i Vrhovnog suda Republike Hrvatske začuđena time da netko tko želi raditi i tko može raditi da mu se zakonski to ne može omogućiti, i da mu se staž ne može upisati u radnu knjižicu, onda smatram da stvarno nešto nije u redu sa tim svim rješenjima i žalbama odnosno, odbijenim žalbama i tužbama koje sam piso sudu i koje mi stvarno jamči Ustav Republike Hrvatske. A da stvar bude gora, dodijelili su mi novčanu pomoći od 600 kuna, kao socijalnom slučaju. Nije stvar

u novcima, nego je stvar u tom poniženju, zbog toga što ako i jesam radno nesposoban kako oni tvrde, smatram da ... kao sudionik Domovinskog rata, sam sudjelovao i onda po tome bi mi trebala biti uručena ili rješenje o invalidskoj, vojnoj novčanoj naknadi, bilo mirovina, ili bilo odšteta ako je to tako kako tvrde psihijatri da sam poremećen. A kao što sam piso i ministru Hebrangu piso sam mu da, kad sam bio na ratištu, bio sam na mjestima i u Zagrebu, i oko kasarne Maršal Tito. Nisam spavao iz straha u Karlovcu, zbog toga, i priča o klanju i svega toga. I ako je to tako da sam ja poremećen, onda je vjerovatno čovjek koji ne spava došao u to poremećeno stanje zbog nespavanja. I onda se pitam opet, kako ta država koja nam jamči nekakvu sigurnost i garantira sve to, naš spokojan život, meni kao vojnog sudioniku u Domovinskom ratu, ne pruža, ovaj, pomoći u novčanom smislu. Ako mi već i ne pruža tu novčanu naknadu, zašto mi onda mi ne dopusti da legalno radim i da mi se staz upisuje u radnu iskaznicu, tako da ujedino imam neakvu satisfakciju, neakvu sigurnost, da sam punopravni građanin i da na taj način mogu i živjeti i raditi samostalno i biti u kontaktu sa svojim djetetom. I opet da bude stvar paradoksalna, kada pročitam naslov u Večernjem listu o Jadranki Kosor, da psihijatri gledaju u Jadranki Kosor majku, razljuti me takvo mišljenje i uvjerenje tih psihijatara, čija filozofija je temelj psihanalitičara Sigmunda Freuda koji je bio totalni ateista i sve što je tumačio, tumačio je preko seksualnih simbola. I onda se pitam, kako kada je trebalo biti na prvim crtama bojišnicama, kako ljudi, mladići koji su ostavili svoje živote tamo i koji su ostajali bez noge i bez očiju, i bez života, kako onda, tada, u toj situaciji nije bila potrebna majka. A i da je tako, kako piše naslov toga, zašto, šta ima u tome loše, ako u nekoj osobi neko gleda majku ili sestru ili oca ili brata. Pa zar nije Isus taj koji je rekao svome učeniku: Isuse, evo ti majke, majko, evo ti sina. I onda smatram, opet ponovno, da sami ti psihijatri su jedan od uzročnika koji rade nered u ljudskim glavama i koji od tih ljudi koji dolaze u njihove programe rehabilitacije, da upravo su oni ti koji njihovo stanje još pogoršavaju umjesto da bi im pomogli. I onda na kraju kada sve to prodete i kada ste bili na nekoj torturi onda vas samo izbace kao van, vaš program liječenja je gotov i vi ste, kao, zdrav čovjek. A one prave probleme, nepravde i probleme koje bi trebali iznesti kao prijatelju psihijatru ili kao majci, kao bratu, upravo tim ljudima tamo koji su zaduženi za to ne iznosite zbog njihovog stava i prema vojnim invalidima i ljudima sa poteškoćama bilo kakve vrste, bilo običnih ljudskih, obiteljskih problema, upravo njima ne iznosite zbog tog nepovjerenja kojim, kojim oni zrače u tim ustanovama i na taj način ruše i moral ne samo pojedincima, nego svima, svima ljudima koji u svom životu, kroz život imaju probleme i pitaju se da li s njima nešto nije u redu, ne, a ne mogu naći odgovor na mjestima na kojima bi to upravo trebala, trebao, trebalo biti mjesto, kao psihijatrija, kao razgovor, kao otvorit dušu ili psihu, da bi ti netko pomogao. I onda je čovjek jednostavno stjeran u kut, zbog toga što je, ne zna kuda više dalje, a kada ode u crkvu traži se novac za neakve crkve, u crkvama kojima dolaziš da lažeš, klanjaš se oltarima, klanjaš se Papi, klanjaš se slikama, klanjaš se Gospu, klanjaš se svemu živome, a što se tiče Boga, Isusa, Duha Svetog, njega se stavlja na stranu i u najmanje, najmanje se u njega gleda u Boga, u stvoritelja svega što je stvoreno na ovom svijetu. I nije mi jasno onda kako Isus koji je hodo okolo nije imo glavu gdje nasloniti, bio je razapet na, na križu, kako on je dao svoj život za sve nas i rekao – nema veće ljubavi nego položit život za prijatelja, kako onda ti biskupi, te Pape se voze u takvim kolima, i glume svece, a najmanje je od njih to, baš, da njihov očigledan, njihov, baš to od njih, ovaj, ispadna su sveci, jel. U biti oni su ti koji rade te ratove, zbog razlike u vjerskim, tim, vjeroispovjestima. Bog je samo jedan i Bog je za sve nas. I onda čovjek u toj gunguli u svojoj glavi, u, jednostavno, u u u u u neznanju i metežu u svojim mislima, ne zna više kuda bi se kamo okrenuo i na kraju si onda ispali metak u glavu i tako završavaju ljudi, bilo alkoholičari, po Glavnom kolodvoru, pijanci, ili bilo tko je sudjelovo u ratu ili koji je imo bilo kakvih problema, ili djevojke mlade koje su isterane na ulicu ili mladići koji ušli pod utjecaj narkotika ili droge, i tako dalje. I onda kada nađete jedno mjesto koje vam daju zbog vaše ispričane priče sto kuna, onda stvarno ono, šta ima više nego za reć, nego u biti, da kakav Crveni križ, kakva humanitarna organizacija, ili kakav, ono, ne

znam psihijatar, kada, kada ti ispričaš neku svoju priču, umjesto da platiš ti još dobivaš, ne. Narnormalnije u Americi, da, da za ono što ispričaš, da, da plačaš, itekako psihijatri, tamo, ovaj, dobro zarađuju. Onda, šta ja znam, na kraju, zaključite da ipak neako sve ima smisla i da, da, da sve što kažeš il ispričaš, kad te neko sluša, a pogotovo kad je nekom stalo do te priče koju ti pričaš, znači da, da, da ipak netko postoji, da ipak Bog postoji, da ipak ljubav postoji, i da postoji ono što je dobro, što u ljudima postoji, i što je jače od svega tog zla. I onda ipak, ono, vidiš da postoji neka nada, vidiš da postoji smisao za borit se, za ići dalje, nije stvar u novcu, nego je stvar u tome, u tome nekom poštovanju, u nekom tom, nekom tom respektu, koji ti pruže u utočištu i toj nagradi koja ne mora ni biti 100 kn, nego stvar je nagrade i poštovanja prema čovjeku za ono što nosi u sebi i što je dao od sebe, i da ga se nagradi. Nije stvar ni veličina nagrade, nego samo simbolična nagrada, čisto tako da bi se čovjek cijenio, da bi se pokazalo da se cijeni, da ga se poštuje.

3.

Bilo je to vrijeme kada se proljeće bilo, kada u čovjeku budi želju za... za životom, ali na žalost sve je krenulo u suprotnom smjeru. Cijeli... cijeli tijek događaja, i život kakav je i kakav bi čovjek želio da bude, nije se razvijao onako kako, kako svi normalni ljudi živimo u svom životu. Bilo je to vrijeme rata, vrijeme kad, kad bi čovjek poželio nešto strašno dobro, jel. Na žalost i vremenske prilike, jel, se nisu, ovaj, poklopile sa... sa svim tim događajima, sa svim tim crnim vremenima, jel. Sve je išlo u prilog tomu da, da se osjeća kao nekakva propast, jel. U stvari, dogodilo se to da je moje selo palo, jel. Osvojili su nas sa svih strana i morali smo ići od doma, jel, od kuće. To mi je bilo najteže. Kada su svi mještani, kada smo svi skupa se izvukli iz mjesta, dogodilo se to da smo se skupili, ponovno, mladi ljudi, i pokušali ponovno da se vratimo natrag u mjesto. Ali, ali prije nego što su svi krenuli, ja sam krenuo sam. Nigdje nikoga nije bilo. Granate su letile na sve strane. Više sam se morao, ovaj, kretat pažljivo, jel. Više puta sam morao zaleći, ponovno krenut. Jedno izvjesno vrijeme... Tada sam naletio na jedan čopor pasa, ne. I slučajno me jedan vučjak pogledao u oči, i ja sam njega isto tako pogledao. Ali, dogodilo se nešto strašno, jel. Mislim, za mene... Inače se bojam pasa, ne. Ali, njegov pogled i moj pogled su se sreli i kao da smo jedan drugom rekli: I ja se bojam. Pogladio sam ga, ovaj, po glavi, i osjetio sam se, osjetio sam koliko se trese, ne, plaši, isto, isto tih događaja, ne. Ali sam isto tako na njemu, ovaj, primijetio nešto što mi je jako puno pomoglo, meni i njemu, jel. Kada u daljini ispale granatu, negdje na udaljenosti od tridesetak kilometara, sa te su daljine ispaljivali inače granate, on načuli uši, a ja je uopće ne čujem. I tako ja znam da su granatu ispalili, a i samim tim, kada dođe granata blizu, ja zategnem, onda i on zategne kraj mene, i tako jedan drugog smo čuvali. Taj jedan izvjesan period, jel. Sve dok nismo došli do kuća moga ujaka. I tamo je on... tamo je on, primijetio, isto, jedan čopor pasa, ne. Kada je njih primijetio, odmah im je se pridružio, jel, i napustio mene. A i shvatio sam zašto, ne. Nalazio se u svome okruženju, sa svojim prijateljima. Ja sam dalje nastavljao do, do starog groblja, jel. I taman su stigli i ostali prijatelji. Skupili smo se, tu smo pokušali prenocići jednu noć... i pokušali smo organizirat kakvu takvu odbranu našeg sela, našeg mjesta. Bili smo sretni što nije bilo ovih... osvajača, jel, kako da ih nazovemo, ne znam ni ja više, neprijatelja. Ali, nismo ni slutili da to neće dobro završit. Veselili smo se, i ono, organizirali smo si hranu, pjevali smo. Tako smo prespavali tu noć. Ujutro, kad smo se probudili, dočekalo nas je veliko iznenađenje. Na nas su izašli sa sedam tenkova. I jednostavno, tada smo morali sve ostaviti, sve pustiti i ponovno se izvući, izvući živu glavu, jelte. Što smo jedva i učinili. Dalje je sve išlo na gore i gore. Ali, iako je toliko vremena prošlo, i tako mnogo patnje se doživjelo, jel, u tom vremenu, ja se ipak najviše od svega, najradije sjetim tog psa vučjaka, koji mi je ostao u sjećanju, ono, pa možda i zbog toga što mi je i pomogao. Jer, tko zna, da me nije upozorio, možda ne bi sad bio s vama tu, ni razgovarao. To mi je bio tako dirljiv trenutak, jel, kad sam

ga upoznao, da ga nikada neću zaboravit. I nadam se da i on sad negdje uživa kao i ja, i da je više sretan.

4.

Marko i Ana su se upoznali na fakultetu, dvjetisućedruge godine. Sada je dvjetisućepetnaesta. U braku su već 10 godina, imaju dvoje predivne djece, malog Ivicu i malu Maricu. Mali Ivica ima devet i po godina, a mala Marica ima sedam. Oboje su nevjerljivo talentirani i jako, jako inteligentni. I, s obzirom da je mami i tati bila deseta obljetnica braka, odlučili su im poklonit nešto, onako predivno i zanimljivo i onda su odlučili rješit dvije muhe jednim udarcem, jer im je strašno, strašno išlo na živce to šta su njihovi mama i tata bučili stalno u spavaćoj sobi i, ovaj, jednostavno nisu mogli skinit ruke jedni s drugih što je njima, onako, bilo neopisivo odvratno za viditi, i bojali su da će to ostaviti negativnih posljedica na njihovu psihu, kakve traume iz djetinjstva. Ono, jedno i drugo su vrlo dobro poznavali psihologiju i slične, ovaj, teorije ljudske psihe. Oni su se odlučili rješit mame i tate i tako je, s obzirom da je 2007. donešen zakon koji omogućava da na Milijunašu prisustvuju i maloljetnici, kako je Ivica bio, kako smo već rekli, nadprosječno intelligentan, on je već tri puta bio na Milijunašu i dobio tri tisuće, tri milijuna kuna. I, i onda, kako to nije bilo dovoljno za ovo šta su oni mislili njima napraviti, onda je Ivica mali zva svog krsnog kuma, to je inače bija Krešo, Krešo Macan, i onda je Krešo Macan isto da toliko, jednaku kvotu novca. I tako, sa 6 milijuna kuna su mogli provest u djelo svoj plan. I tog jutra, kad im je bila deseta obljetnica braka, Marko i Ana su se probudili i dočekali su ih spakirani kuferi, i njima ništa nije bilo jasno. Onako, Ivica i Marica su cijeli blistali od sreće i rekli: Mama i tata, imamo dar za vas. Sve šta morate napraviti je ući u taksi koji vas čeka ispred kuće i uzet te kofere sa sobom. Oni onako zbumjeni, ranoranioci, nisu ni popili kavu, totalno u balunu, ušli su u taj taksi sa svojim kuferima. Taksi ih je odvezao u zračnu luku. U zračnoj luci su se ukrcali na avion za koji nisu imali pojma di ide. I ovaj, kad su izašli iz aviona, dočekala ih je jedna vesela, zvala se Liliana, gospođa, koja je bila zadužena za dobrodošlicu turistima. I sad su prvo pitali: Pa dobro, di smo mi. A ovo je jedan mali otočić. Di je to? Ka, kraj Balija. Oni onako zbumjeni, kužiš ono, onda se Ana sitila da je Marica garant znala da je Ani najdraže mjesto Bali. I tako su oni svojoj mami i tati poklonili, ovaj, putovanje u Bali. E sad, šta nisu znali je da ih čeka nešto više od putovanja i, ovaj, ušli su u auto, bijeli stojadin, koji je vozila ta gospođa Liliana, i ona je njima, jedino su se, vozili su se jedno 25 minuta do tog mjeseta i ništa im nije bilo jasno. Ova je pričala onak, na poluengleskom, polusvom, ništa nisu razumili, zbumjeni su se gledali. Odjedanput su došli u jednu bijelu, bijelu jednokatnu vilu i, ovaj, ostali su onako zapanjeni, ušli su unutra, sve je bilo u staklu, u ogledalima, jedino je WC bio odvojen zidom, imali su veliki, veliki plazma ekran, poviše jacuzzija veličine malog bazena, imali su pet francuskih kreveta od kojih su dva bila vodena, čekale su ih sve moguće, onako, stvari za zabavljanje jednog mladog bračnog para koji su oni mogli zamisliti. I ta je kuća bila smještena na plaži, samo minutu od mora, i njihov je, njihovo područje je bilo dva kilometra kvadratna od te kuće, s tim da su morali digniti žičanu ogradi, ne oni nego vlasti na Baliju, i napisali da je zabranjeno ulazit na to, jer eto, shvatili su da kako već ne možeš ovima zabraniti da, ovaj, krše javni red i mir, onda možeš lipo zabraniti drugima da ulaze u njihovo područje pa će javni red i mir, tako i morao bit sačuvan. Onda su oni shvatili da su oni zapravo dobili tu kuću do kraja života, da se više ne smiju vratiti doma, jer bi Ivica i Marica hteli imati svoj pristojan život, bez trauma. I tako su Ivica i Marica se rješili roditelja, a Ana i Marko su živjeli sretno do kraja života i Ivica i Marica su sa dvadeset godina, se svako od njih vjenča. I ovaj, i Ivica ima je nekakvu, onako, jednako konzervativnu ženu kao što je on. I njih dvoje su se samo onako dva puta u životu poševili, čisto djece radi. Marica je isto imala nekog muža, onako burzovnog mešetara. Isto su imali dvoje prekrasne dječice. I svako od to dvoje prekrasne dječice, znači njih četvero sada, unuka od Ane i Marka, su jednakom bili napaljeni ka njih dvoje. Onako, otišli su na babu i didu, i oni su isto živili sretno do kraja života i tako ti se zatvoreni krug, ovaj, zatvorio. I sad, ta je priča napisana zbog toga što... i to je kraj, jel, the end... i

ta je priča napisana zbog toga što sam ja jedanput bila užasno zaljubljena u jednog momka koji mi se, koji uopće me nije ferma dva posto, međutim znala sam ga samo dva dana. Onda sam došla kući i tako u bjesnilu napisala tu priču i ovaj, onako u tri ure ujutro, ono ko fin overdose, i nakon te priče sam ja sutradan cila sretna i presretna otišla i našla se s njim i tu je počela jedna super ljubavna priča koja je, eto, međutim, završila jako loše zbog toga šta nemaju svi mozak kao što je moj i nisu svi toliko napaljeni. I sreća moja što ne koristim svoje pravo ime, i sad mi ponestaje više tema za razgovor. Ja moram nešto nastaviti, jes tako?

5.

Moja priča bi bila istinita priča. Radi se o bolesti epilepsije koju mi je ostavio Drugi svjetski rat kao djetetu od tri mjeseca. I bolovala sam, ali kao djetetu, dok nije, do teškog napada došlo, nitko mi nije vjerovao. Dok nisam se srušila i savila sva, onda su mi tek vjerovali i poslali u Zagreb na Rebro, da sam bolesnik. Tak dugo su pravili svi budalu od z mene. I tu smo jedva nešto pomogli malo, doktori, ali da nisam otišla u Lurd, Majki Božji Lurdskej, ne vjerujem da bi lijeka bilo. I putem te molitve koju sam počela kad sam se od tam vratila, molit, drži, ne pusti, po 12 krunica, 14, kak kad. I kak je god se počelo prikazivat u Međugorju, blažena djevica Marija iz Međugorja, ja sve dizala krunice na dalje. I tak da danas molim 12 svojih krunica i 10 živih krunica. I to me drži u životu. Ali, mogu savjet dati svima da je najveći lijek našoj bolesti, plus lijekova koje pijemo, jutarnji san od 6 do 9. To mi prije nisu niti doktori vjerivali, a sad mi i doktori savjetuju da moram najmanje 6 sati spavati. I zahvaljujem dragom Bogu na hrabrosti koju mi je dao. Ja se nisam dala, i ak sam pala ja sam išla, bilo kud i niko me nije mogel omesti. Pa veli, kaj buš išla? A ko je mogo ić, mamu sam imala, samo ona je bila bolesni srčani bolesnik, nemaš koga poslati, sestra mi se oženila, otišla u Rijeku, brat je krenuo nažalost na krivi put, alkoholu, i šta, nemaš koga. Moraš ić, nema ti druge milosti, ali zahvaljujem putovanju i ljudima koje sam imala kraj sebe. Imala sam pak jednu predivnu kolegicu kojoj sam znala njoj pomoći, ona meni. Ona je bila frizerka, i sad je ta žena je dobila dvoje unučadi. Ta djeca me, znate kak vole. Dođem tam: Teta, skini kaput, ne ideš dok ne buš kavu popila. Dijete još ne ide u školu, ono meni kavu skuha. Dajte si to zamislite. Kakva je to ljubav. A moji nećaci u Rijeci, vlastita majka š njima nije mogla postić, kolko ja mogu postić na idućoj djeci, na budućoj djeci. Ja sam, nije još imala telefon, ja sam telefon plaćala na pošti, ja sam djecu okrenula u crkvu, da su bili ministranti. I lijepo mi je stariji završio sad za tehničara kompjutera, mlađi je sad, ide u ekonomiju. I ja sam s te strane, kaj se tiče toga, presretna. A još bi sretnija bila kad bi se dal brat okrenut. Molim kolko mogu, molim za cijeli svijet, svako jutro jednu krunicu milosrđa, za sve ljude, da bude svima dobro, ne samo meni. Da svi idemo napred, da živimo ko ljudi, i da možemo napredovati. I, uglavnom, mogu dati poruku šta se tiče te bolesti. Točno se držat onoga što vam da lječnik, ne pit, ne pušit, i da vidiš šta možeš napraviti. I ak sam mnogo put bila kriva, da sam alkoholičar kad sam pala, došli su direkt jedanput k mojoj mami: Gospođo, recite mi, čega se je tak napila? Onda je mamu speklo za srce, pa rekla, veli: Da Bog da i ti bil tak pijan, da probaš takvo pijanstvo. Nikad alkohola ne popijem ni dan danas. Za mene alkohol ne postoji, cigareta ne postoji. Uglavnom, ako mogu, čovjeku pomognem, imam ljudi kojima pomognem na placu, daju mi. Pa ak znam nekog siromaka, imam viška, pa podijelim svima. Da nije samo meni, da je svakome. Al znate kak me boli srce, mogel bi i brat da ima pameti, s menom lijepo tak, a ne ovak si je pobral. Uplela se je na žalost, jedna rođakinja koja ne spada, da ima pameti ne bi išla se mješat, jer nas je mama učila ovak: Djeco, kad dođete di nije u redu, tu se maknite, tu više se ne mješajte. I to ja dandanas pravim. Ona prije nek je umrla, ona je znala reći nama: Djeco, nemojte da me budu poslje prokljinjali ljudi. Mislite na ono što sam vas učila. Pa se onda pitam kak je ovaj otišel tak. A smo zaključili – to su ljudi bez Boga. Ljudi koji ne vjeruju, š njima ne može pričati, jer dok on čuje božju riječ on je gotov. I sad sam, fala Bogu, blaženoj djevici Mariji, prije dva mjeseca bila

u Međugorju. I tam me crkva isto preporodila. Ono gore, kad smo išli na njezin križ, dok ono obidete, pa to je preporod, stani i gledaj, preporodi se. Ali fala Bogu, zahvalujem putem svoje bolesti, nit sam tuđeg želila, nit sam htjela di šta ukrasti, dirnuti, ako nisam imala onda sam čovjeka molila, ali niti to si nisam htjela dozvoliti, za to je meni bilo poniženje. I tu zahvalujem najviše njemu. Veli netko danas meni, zašto ti tolko Boga moliš, pa jel je zahvala da mu zahvalim. Sačuval mi je karakter, sačuval mi je pamet, nisam nigde se osramotila, nisam ništa tuđeg poželila ni dirala, kolko to vrijedi za put, i sretan put čovjeka, i pouku drugima. Pa evo sad na Dolcu me imaju da sam najpošteniji čovjek na svijetu, svaki tjedan po 30 šalica, ne znam kolko čaša ja poberem da ljudima vratim, u bircu kaj ljudi ostavljaju. Nek se baca. Sad sam neki dan našla i dva tanjura, pa zar to nije sramota, pa kud smo krenuli, znači onda šta je tuđe nek se razbije, nije moje, nikome ništa. A to za mene nije, ja sam naišla baš jedanput kad su tri čaše i jedno 4 šalice razbili. Mene je zgrabilo za srce da ja to ne mogu opisat nikome. Ondak su mi ljudi rekli, veli, pa kaj, veli, uzmi to doma. A mene je odmah blažena djevica Marija upozorila: Što će ti to doma, prvo nek neko dode, vidi gore natpise, pa bu rekli, si fkrala to gore. A imala sam na žalost takve koji su to pobirali i to je završilo u smeću. I onda šta, zašto da prodam svoj karakter? Meni je najljepše i najdraže kad lijepo mogu doći među ljudi, da me niko ne pokaže s prstom, da nisam ništa dirala, iako sam teški bolesnik, i ja sam onda najsjajniji čovjek na svijetu. Iako imam tu bolest nikad nisam Boga, ono, rekla – zašto si me kaznio, il ovo il ono, nego sam rekla hvala ti Isuse, daj mi da ne budem padala i zahvaljivala blaženoj djevici Mariji i njemu. I onda te čovjek, dragi Bog vodi drugim putem, ne možeš ti skrenut ko ovi ljudi sim-tam. To je jedan preporod čovjeka, di čovjek koji ne vjeruje u Boga ne može ni shvatiti, al za mene je to bilo i predivno i najljepši sistem života. Ja dandanas zahvalujem Bogu, padnem, ali hvala ti sačuvo si mi pamet, karakter. Nisam imala veće povrede i ja sam presretna. I to ljepšega na svijetu nema kad ti svoju bolest ljepo prihvatiš da je možeš ljepo nosit onda ti Bog još više daruje. Kak je reko: Dajte, pomolite se jedni za druge i imat ćemo svi. Nemojmo ničega poželiti, imat ćemo još više. A ako ćemo gledat, šta samo meni, onda, kak će svijet izgledati? Onda nećemo imat svi. I ja gore na placu znam ljudima reći, pa dajte, poželite svima da svi prodate, pa ćete svi prodati. Al kad si zavidan onda nema, gotovo je. I meni nije nikad palo na pamet da sam zavidna bilo kome, il da se dignem čoveku. Ak me nije ponudil je moglo kraj mene zlata kolko god očete. Ja ga dirnut neću. I to je jedan jedan preporod koji je zbilja jako teško opisati kad ti znaš tu svoju bolest nosit, a plus toga još kaj je najbitnije, kad sam imala najteža pitanja, kak nešto napraviti, rješila sam se bolova, kad sam bolesnik. Kak ću ići, uzmem navečer, molim krunicu, s plafona, ko da me blažena djevica Marija pošalje poruku, pazi odmah: Ti to možeš, ti znaš napravit, tak i tak. I evo, sad prekjucer sam razmišljala... Uništili su mi jednu kantu plastičnu. Pa reko, plastiku ne možeš zalatat, ni ovak ništ. Al mi je dala poruku: Uzmi, imaš pleha tam, odreži pleh i savini i ubaci unutra i evo kanta je opet sposobljena. I kolko može čovjek napravit svega kad imaš ovakvih divnih poruka. Samo što mi je jako žao, da nisam dobila tu bolest, ja bi bila sigurno inžinjer jake struje. Tata mi je bil elektromonter, i ja sam uz majstore uvijek bila i radila, i s tišljerima, i sa svima. Ja sam sebi samu kuću okovala u lamperiju. Pofarbam si, znutra si sve sama pofarbam. Tak da mi zbilja predivno leži sve na srcu. I opet mogu na svemu zahvalit vama i dragom Bogu. I to je ja mislim jedna prekrasna, istinita, živa priča, i prelijepa i zahvalna vama i dragom Bogu.

6.

Što bi, sad bi ja trebala nešto pričat, je li 10 minuta, aha. Počela sam pričat, to su moje misli naglas, zaista. Ozbiljno, ozbiljno. Evo sporije ću se pitat što da pričam 10 minuta, zato što sam vidla da ima svakakvih, ovaj, ljudi da su tu čekali i još dalje čekaju, jer očito svima treba 100 kuna. Nadam se da to nije jedini razlog zašto stoje. Iako i ja stojim sat vremena isto, u majici kratkih rukava al, ovaj, što znači da, eto, i meni nešto treba. Al, zapravo mi više od sto kuna treba 10 minuta nekog mira, a i

nikad nisam bila u kamp kućici u životu. To me užasno zanimalo, kako to izgleda. Eto.. Al ovaj, jedan dio moram zatajit, to će reć kad prestane se ovo snimat i pisat, jer nisam ovdje slučajno. I... da, da. I ovaj, i užasno sam se smrznula vani ovih sat vremena. Čak sam onda zadnjih, nekih, onak, desetak minuta čekanja, znaš ono kad će ja na red, me primila primila, ne panika, nego kao, šta će ja pričat unutra, ja uvijek pričam, imam tolko toga za pričat, a nemam pojma šta će pričat, ne. Pa sam se eto, dobro mi je došlo ovih 10 minuta, jer sam cijelo vrijeme onda vani, onak pričam s ljudima i razmišljam što će pričat. I sjetila se ono pola djetinjstva i stvari o kojima nisam razmišljala, onak, 10 godina najmanje, i o kojima, naravno, neću pričat, jer je to bezveze. Znaš, štaš pričat o tome. E ovako će, ko ono u iščekivanju Godota, onako, mogu pričat cijelu knjigu o tome šta bi pričala i neću ništa ispričat. Ha, ha. Nadam se, da ne pišete smijeh, onaj u geste, jel tako nešto. E ovaj, dragi mi što uopće postoji ovakva neka ideja, i posebno što se i realizira, da ne gledamo na televiziji kako će neko jednom to organizirati i onda nitko nikad ne zna da li je to organizirano. I obično ne bude, il bude negdje u nekoj, negdje za što nitko ne zna, naravno. A ovdje kad vidim ovako ove siročeve, ostale, ne, koji čekaju, zaista, za tih, ono, sto kunica, ne, i stvarno su svaki onako priča za sebe. Nije u redu, nije ogovaranje, al svi ćemo se moći čitat nakon ovoga, svjesna sam toga, ovaj, ali mi ih je s jedne strane, onako... ima stvarno se u 10 minuta vani okupila galerija likova kakve se ne znam, ne bi posramio ne znam ni ja ko, ono, koje ne možeš skupit ni sjetiti ih se, a da ne znam kolko razmišljam, zaista ono, ne bi sad o svakom onako, al će se svako vjerljivo prepozнат, al svi su onako dragi simpatični ljudi s kojima mi je baš bilo drago komunicirati i s kojima mi je brzo prošlo ovih sat vremena zime. Čak mi na kraju više nije bilo tako ni hladno, što mi je također drago, jer sam dobila, ovaj, od one vaše kolegice, ne, da mi ne bude više tak zima. Ja sad ne znam, možda bi sad mogla neku konkretnu pričicu ispričat. Čula sam da su ljudi dosta onak žalosno, nešto tužno i ružno pričali, pa ja ne bi ono, ne bi naravno, i to mi je onako, šta sad, niste ipak psihijatri, kolko god već izgledate ko psihijatri, nakon ovog danas. Ha, ha... Al, evo, ja imam neku, onak, recimo, šta ja znam, anegdotu. I možda će me par ljudi, onak, prepozнат da sam to ja, a i ti koji bi me mogli prepozнат, vjerljivo to neće kupit, ono onak, nemaju ideja previše. Ovaj, da, a i tak svejedno je. E, ovako, pričica smiješna, nadam se da će ova biti smiješna. Sjetila sam se, je li, dok sam tu sad stajala i kontala što bih sve trebala pričat, sam 10 minuta, ne. Lako nadglasavat nekog, i upadat u riječ, što ja obično radim, je li, što je ružno, ali ono, ne mogu ništa reć. Ovak sama, evo, izgleda da će uspjet. Ovaj, ta je smiješna pričica, ovak, bila, ne znam, kad sam imala nekih, šta ja znam, a klinkica, nekih 13, 14 godina. I u jednom gradiću, i onak centar, bla, bla, puno ljudi, svi šeću, lijepo vrijeme, znaš kakvo je ljeto, bablje, ovo-ono, čekala sam jednu svoju prijateljicu s kojom sam trebala ići, na ono sad tamu neki sladoled, kava, ovo-ono, ne, kako je to već sve bilo, ne sjećam se. I čekam, taman smo se dogovorili, ono, u samom centru, tamo di, onak, svi lagano te vide. I slaba na pse, kakva već jesam, i ovaj Kiki, to je isto jedno pseto, hm... potpis, ovaj, dođe neko jedno ono malo psetance, i sad počne sad tamu dahtat, a-a-a, i skoči tamu u onaj potočić koji teče, ne. I budala nije mogla van. I sad ova budala, još veća, koja ga gleda, mislim ma reko, me ajde može van, šta kak je skočio, tak će i izać, bezveze. Jer, ovo je bilo previsoko i ne može van. I ja skočim, ne, sad će ja kao izbavit psa, hrabra. I izvadim ja njega, i šta on, ono, promaho repom i ode, ne, preko ceste, i ja nisam mogla van. Moš zamislit sramote. I ne mogu, kužiš, preuske mi bile hlače, i ne mogu dignut nogu, i pokušavan nekako dignut bilo koju, lijevu ili desnú, al ne ide, jer osjećam da će, ovaj, puknit moje nove, tada, hlače, koje su puno koštale, za koje sam sve uvjerila da mi nisu male, zapravo, al bile su. I nisam mogla dignut nogu, al neak nemaš puno se šta pravit da, onak, imaš posla u potoku usred grada, radit, ne. Pa su lagano ljudi počeli zastajat, da šta je meni, ne, da šta ja radim tu i počeli me ispitivat, onak, ko da sam u nekoj, znaš, provaliji, pa eto nitko mi ne može pomoći i svi me gledaju i ispituju šta radiš, šta radiš, a voda je duboka 2 centimetra negdje, ne. I, ovaj, i sad ja normalno, i ja sam se pravila pametna i što će sad reć, i onak nešto bistro tipa: Stojim eto, šta bi radila, stojim, jer mi se stoji. I onda je još došla nekakva grupica nekakvih dečkića, tamo nešto hamburgeri, ovo-

ono, i kao počeli me zezat, normalno, vidli da ne mogu van, prokužili, a meni je bilo neugodno penjat se, sad pogotovo pokušavat pred njima, zategnute hlače, znaš kak je to izgledalo, kužiš. I oni počeli tamo skandirat, vikat, pljeskat, ovo-ono, i stvarno je ono filmski završetak priče. Skoro pa filmski. Znaš, ono, tipa pojavi se On, onako pred kraj filma, američkog, naravno. I ovaj, i to točno onako, sjećam se, onako, ko da mi je sunce zaklonio, jer je bio tolko širok, onako, i velik tip ko taj prolazić, ne i onako pružio ruku i ono pfju, znaš, ono, digne me cijelu za sekundicu, je li, a ja ništa, ja sam bila i, onako, uživila se u kraj pa sam bila, ono, inteligentna ko kamen onaj kraj kojeg je stajo, ne, nisam uspjela reć ni hvala, ni haha, ni ništa, samo blink, blink, ono. E i eto, ne znam, jel to, ovaj, još nešto moram pričati, ha, dobro to bi trebala bit smiješna pričica, i bila je, ovaj. Trebalo je to proć, i bilo mi je šta ja znam. A jel vam bila dosta smiješna pričica? Sad se ne mogu sjetiti ni jedne konkretne... E da, najviše priča imam ovako i najbolje su mi priče spontane koje nastaju, onako, ne znam, tipa u, na javnim mjestima, evo poput ove, jel bi se vi rekli smijat, ono, šta ja znam, e, ili u vlakovima. I sad sam se sjetila tipa iz vlaka, e on će mi uzet, onak 10 minuta, sto posto. Ha, ha... hvala mu, ha ha... Tip iz vlaka, jedan od, inače, jer vlakovi su, ono, leglo priča raznoraznih, e, to sam s mamom putovala. I on je došao, bio je zapravo već, onako, lagano pun kupe, i jedan od likova je bio taj neki čovjek, tak, ne znam, 30 i koja godina, a onako glumio je ko nekog poslovnog, ali sve je to izgledalo onako jako siroto na njemu, i ta neka aktovka, kvazi, i to, ne. I sad on, vidi se da baš nije, onako, nešto s njim u redu, jel, ono, ustane se, sjedne, legne, znaš, i svakako to. I to su svi primjetili, iako s njim nitko nije niš komuniciro. A on bi, onako, sjeo i koga bi se primio, tog bi buljio, i tog bi, ono, pikiro i počeo te davit, onako, nemoguće. I sad smo... kad smo već svima bilo jasno da je neuračunljivi, a moja mama, onako, ja slabo registriram dosta toga, ali ona stvarno ništa ne registrira, i ono. Svi smo mi ljudi, obično uzme, čita nešto i zaspne nakon 10 minuta, ne. I ja više nisam mogla bit u kupeu jer su svi, ovaj, ostali smo, na kraju je sve rastjero s tim ponašanjem, jedino ja i još neka ženskica, koja je očito bila nešto žalosna, šta ja znam, tamo, buljila kroz prozor i on je počeo davit, daj jesil' žalosna, a da jel tebi neko umro, i mislim, ha ha, normalno da se ženska ustala i otišla van. I ostali, šta, ja, mama i on, da, i tu viš njega, možel' on malo leć, on će malo leć. Ajd legni, a što sad ono, pa cijeli kupe imać, šta sad nas dvije pitaš, oš leć, lezi. Leže, možda ono tri sekunde, kužiš, i sjedne, odmorio se pazi, i onda opet legne, i otvori oči, znaš onako na prepad te najednom pogleda, mi već ko u filmovima, samo geste, sam se kočiš onako od straha, ha ha, i kad se on, onako, najednom iz ležećeg položaja počeo u stoeći, i po tu aktovku, kužiš ono, pruži, ja sam mislila, onak, gle koja glupost, ono, skončat u vlaku od neke budale, kužiš ono, skočio po aktovku najednom, ajme mama, ono, pa što nam ovo treba. Mi ono knedle gutamo, nemaš kog pozvat, znaš glupo ti je, štaš' se sad tu derat, što ćemo reći – e skočio ovaj po aktovku, ne, pa daj sad ti pričaj da je on lud tu cijelo vrijeme. I, onak, uzme aktovku, i cijelo vrijeme, onak nas prati pogledom, spusti ju na onaj kupe, onak, lagano otvara, kužiš i izvadi bananu, bože, ha ha, i još nas ponudi, kužiš, ha ha, al on očito jadan, nije, mislim, puno toga ne shvaća, pa nije ni primjetio da smo se mi, zapravo, strašno njega prepale, ha ha. I kad je on nas ponudio s tom bananom, mi se počele smijat, znaš, ha ha, i onda je on u biti cijelo vrijeme na kraju bježao od nas, jer smo mi njemu bile lude, mama i kćer, ha ha, koje se krevelje bezveze, i eto.

7.

Ovako, ja ću pričati o svojoj ljubavi prema prosjacima. Dakle, prije ih uopće nisam fermao, i, ovaj, nikad ih nisam doživljavao kao nekoga koga uopće treba primjetit. E, a onda su se stvari izmjenile, jer kad sam išao jednom na ispit, i to je, studirao sam pravo, bio mi je predzadnji ispit i ful težak, ono. Kraj Kamenitih vrata je bila prosjakinja, ono, sva zamotana u crno, i, ono, tipa, sad ču ja si priskrbit komad sreće, pa ću joj dat, ne znam, koju kintu, al ono, bilo mi je žao nje, ono, jadnu, staru, pa ajde. I dam joj neku lovku i ona mi poželi, ne znam, sve najbolje, uspjeh,

bla, bla. I dobro, odem na ispit, prvi uđem i položim ga od prve, il od druge, nisam siguran, al užasno težak ispit, i ja onako euforičan izadjem van, i vraćam se istim putem i opet nju vidim i opet joj dam lovu. I ona mene prepozna i pita kao, da šta je bilo, ne znam da li je znala dal sam uopće bio na ispitu. Ja, ono, super, i kažem ja kao da sam prošao ispit i puno joj se zahvalim, ovo-ono, i ona, vidi se, ono, baš, ženska je bila sretna, sad da li zbog toga što sam joj dao ponovo lov il ne, al dobro, ja sam nju shvatio ko neku vrstu anđela čuvara, koji mi je u tom trenutku, ono, dosta pomogao. I dobro, uglavnom, nju sam sretao onda poslije, ono, po raznim dijelovima grada i, ne znam, uvijek sam si rekao, tako, nekima će dat lov kad imam, naravno. I naravno, uvijek sam bio slab na one stare bake koje pišu one male poruke, tipa, dajte novac za drva, i za ogrjev, znaš ono po zimi. I šta je onda bilo, ono jednom s ciganom. I došao jednom, sjedili smo Maja i ja, znači cura, i, u kafiću, tamo u KIC-u, i došao jedan mali cigo, a ja sam baš bio ...vani, na terasi... došo taj mali cigo, a ja sam bio prije tog kupio sendvič neki u dućanu i, ono, već sam ga pojeo do pola, i sad je on došao žicat nešto, nešto love, a nisam imo baš love i bilo mi je glupo dat pola izgriženog sendviča, ono, šta će mu sad dat, bezveze. I sad je on pito, pita – a zašto mi ne daš, a meni ga je bilo ful žao, pa da ne ispadne da sam škrat, reko sam da je u škarniclu, jer je taj sendvič bio u škarniclu, da je unutra jež. I onda je on, jadan onako, šta, ispitivo je, ne, – jel smijem pogledat, a meni je bilo žao da ne ispadnem cicija, pa sam reko da ne, da će ga ugrist, ovo-ono. I tako, uglavnom, ne znam, nekako, uvijek sam imao filing da ti prosjaci, ne znam, a jadni, žao mi ih je, i njoj ih je žao, pa uvijek onda, kad imamo love, damo. I baš smo jučer, ono, prolazili tamo, na uglu Masarykove, na križanju Masarykove i... kak se zove ona druga... i Gundulićeve, tamo je bila neka baka, jadna isto. Skinul svoje borolete i tamo je čačkala nešto po nekoj vrećici... i, ovaj, tražila, naravno, lov, odnosno, tražila, prosila je i onak joj dam neku siću. I, sad, baš sam gledo reakciju, one dvije, kao neke finjaka cure, ono, sređene po zadnjem krik mode, ali jadne, ono, meni je to baš bilo užasno, onak, produ kraj nje, ono, i gledaju je, ne znam, sa zgražanjem, ono, znaš, faca fuj. A, apropos prosjaka, onda mi danas pričala jedna frendica s posla, Marina, da, ovaj, i nju, a jadna ona isto... ona je jučer skupila neku lov, nije dobila plaću, imala pet kuna i dala zadnjih pet kuna za grejp u dućanu, i došo neki, i guštala si, da kad dođe doma, da će pojest taj grejp, super, i u ulazu došo neki cigo i žico – teta daj narandu, kaže on onako, da nije mogla odoljeti i onda je rekla, rekla mu, ono, nije mu mogla ne dat, pa je rekla kao: Ajde mali nije ti to naranda, to je grejp i bit će ti odvratno, al evo ti. I otišla je u kuću, onda se nadala da će bit jagoda, ali nije bilo. Al, uglavnom, eto, to je moja priča, ne znam jel potrajala dovoljno? Nije još. A dobro, onda će još nešto smisliti... Aha, al ne, to nije povezano s ovim, jel moram nešto povezano? Da, ha ha... Pa dobro, uglavnom, ono, kad sam položio taj ispit i kad mi je ta prva prosjakinja dala lov, odnosno ja njoj dao lov, onda sam bio uvjeren da će pravo bit moj životni poziv, jer mi je ono, onak omogućila, taj, mislim omogućila, posredovala je u rješavanju tog neke stvari, barem u mojoj glavi, ono. Uvijek sam mislio da će pravo bit moj odabir neke profesije i tražio sam uvijek pasivno posao, onako, tražio sam ga, ali... se potajno nadoao da ga neću naći u struci, i stvarno je bilo tako i na kraju sam završio nakon nekog vremena u tabloidu, radim u jednom, što je totalno nevezano za pravo i za išta, onako, i sad nailazim na oprečne, baš prije nego što sam ušao ovdje, onda je jedna cura, koja je isto novinarka, pitala me je kao – gdje radim, u kojim novinama, pa sam ja joj odgovorio, kao, u jednom tabloidu, da sad ne navodim, na što je ona rekla jednu čudnu izjavu, a to je da uopće ne izgledam kao neko ko bi radio u tabloidu. Što mi je totalno čudno jer, ne znam, kako izgleda neko ko radi u takvim novinama, i općenito, ono. Al uglavnom, ono, skušio sam kolko su ljudi puni nekih kočnica, kada je u pitanju takva neka stvar, tipa, ono, gledat će te s rezervom ako im kažeš gdje radiš jer su uvjereni da na takvom mjestu radi netko tko je, ne znam šta, stari perverzniak, ili neko ko cijeli dan... Ma, ne, ne, baš suprotno, znaš ono, ona je rekla da izgledam, kako je rekla, neuobičajeno normalno za nekog kog je ona predstavljala... Znaš ono, tabloid, svi ih pljuju, ovo-ono, onda bi ja sad trebao bit neko koji će imat vampirske zube i koji će grist svakoga koji će doći. A uglavnom, ono, to mi je baš bilo super,

jer, taj odabir profesije, jer me puno više ispunjava, nego neko puko sjedenje za, ne znam, recimo šta bi ja radio – bio bi neko piskaralo u struci i cijelo vrijeme bi ispunjavao formulare i davao bi ih kolegi za stolom, koji bi lupio žig i onda dalje išo. Ne znam, meni je onako baš to... u principu me ispunjava poso i onda mi je glupo kad ljudi reagiraju na to ko na nešto, tipa – to sigurno radiš zato što si očajan, ili zato što si ovakav, zato što si onakav. Onda kad priznaš da radiš zato što ti se stvarno to sviđa, onda ispadaš kao ono kenjke. To je potpuno bezveze, al dobro, predrasude su uobičajene. Tako me je par ljudi isto, onak, ne želi baš previše, ne razgovarat, nego ono, ne žele se družit previše s ljudima takvog nekog odabira životnog stila, što je totalna, po meni, nebuloza i, ono, znaš, kategorički odbijaju to. A isto bi ja mogo postupiti prema nekome, znači, ko, ko se bavi nečim, čime ja ne odobravam, ali opet, ono, mi ne pada na pamet da tako idem, ono, kategorizirat ljude, oni su ovakvi, onakvi, ne znam...

8.

Eto, ja, ja će krenut sa pričom o današnjem danu, ovaj. Danas sam baš bila na jednoj jako dobroj predstavi To je jedno otvoreno kazalište, to jest kazalište u kojem se predstavljaju problemi studenata i problemi općenito. I u biti ovaj stroj je jako glasan. I, u svakom slučaju, predstava je bila o tome, o studentima, koji su zlostavljeni, tj. o studenticama, koje su zlostavljane od profesora, i... i onda usred prizora scene, prvo se pogleda cijela predstava, onda poslije toga možeš u bilo kojem trenutku zamrznut scenu i interaktivno sudjelovat. Znači, možeš bilo šta napraviti, možeš promijeniti tekst od bilo koga, ili neki drugi komentar ili možeš zamijeniti glumca, što je strašno, strašno dobro, i baš me oduševilo, ono, raspravljalo se o problemu napastvovanja studentica što je... došlo je do nekih, u biti, dobrih zaključaka. Na kraju mi je bilo, da mi se to dogodi u bilo kojoj situaciji, bar bi, neki fleš bi mi sigurno na tu predstavu krenuo, pa bi reagirala, tako da, bar promišljeno, ono, više glava, više tog možeš skupiti, ne. I to mi je baš bio nekakav neki lijepi trenutak u danu, i sviđalo mi se što je ova cura koja vam tu ispred kućice agitira ljudi na dolazak, to što je primijetila da moje naušnice podsjećaju na kaktus, ha, ha, tj. teglu sa kaktusom. To je baš bilo zanimljivo. I, u svakom slučaju, da, inače radim naušnice, i to mi je baš super, to me baš opušta, i neš si zaradit. I sad me vesele nekak ispitni rokovi, jako. I, sviđa mi se... Ovaj je za Cest is the best, ili za neki drugi festival? Aha, to je druga, druga stvar. Aha, aha, ja sam mislila da je to ista stvar, samo da ima drugi naziv ove godine. Dobro. I, jako, jako, jako zgodna ideja i baš me zanima kako će to ispast. Želim druge transkripte pročitat, zato da nekak slijed misli... to je ono kad će izaći u ponедeljak, jer u ponedeljak izlazi? Aha... Baš, baš me zanima što sve ljudi mogu, baš onaj starac koji je tu bio, zanimljiva ideja, tog tipa općenito i, u svakom slučaju... Danas ujutro sam šetala psa. I u biti, imam super susjeda, ima super malog pekinezera, koji je jako simpatičan pas i jako je drag, i to mi jedini drag pas, je iako imam psa, bojim se pasa, što je pomalo absurdno, ali... nekako, kada je došo taj mali pekinez, ono sav je tak micini, nije živčan, i super se igra sa mojim psom. Da, da, da, baš je, onak, zabavno jedno pseto. Al u biti mrzim šetati ujutro psa, baš sam razmišljala o tome, to moram napomenut: nemojte uzimat pse ako ih ne mislite šetati, da, to je definitivno jako bitno. Ovaj, uzmite mačke, svi skupa. I, ne znam, i ljepim plakate. Ima previše plakata u gradu. Ja mislim da smo nekak bombardirani s tim plakatima – joj, očete ići u Rim, joj gle, očete ići u Portugal, kao, joj, uzmite instrukcije iz matematike, o ne, imate previše celulita u međuvremenu, onak, sve skupa je nekako baš natrpano užasno. I, ne kad odeš u prirodu, evo baš idem u Samobor sutra, uhvatit taj neki mir i spokoj, nema hiljadu boja oko tebe, i nekak je ugodnije sve skupa. Nadam se da me gospođa prati, da, dobro, dobro, usporit će. Kućica se počela trest. Mislim da nam hoće nešto poručiti. Ovaj, da. Kućica se više ne trese, mi možemo nastaviti pričat. Dobro, znači u svakom slučaju, počelo je nekakvo ružno vrijeme vani i očekuje se pljusak, pretpostavljam, i to me u biti podsjeća na onaj film – Grand hot

day, to mi je super – dan svisca, kad se svaki dan ponavlja, i zanimljivo mi je kako baš tip svaki dan ugazi u istu lokvu. A nekako kak studiram filozofiju, ovaj, baš me to strašno podsjeća na taj determinizam, to jest da je sve predodređeno, znači da je predodređeno da će on svaki put zagaziti u tu istu lokvu i da je predodređen da makar, al to je isto, onda ne bi postojala smrtna kazna, zato što, ako si predodređen da ubiješ nekog onda nema smisla da se tebe okrivi zato što si ga ubio, kad ti je to zapisano u zvijezdama, ono, ti ćeš ubit sutra nekog, pa nisi ti jadan kriv što si nekog ubio. Zato mislim da je to u stvari izuzetno glupo. I tko god da je to smislio, je to smislio jako, jako loše. Da, to, to vrijedi u slučaju lokve, ali ne u slučaju ubojstva. A trebala bi bit ista stvar, a ne u slučaju silovanja, da. Onak, vjerujem u slobodnu volju. I lijepo je što prodaju jagode tu na Trgu. Da, došla je sezona jagoda. Ha, ha, to je baš super. Da, da, da, ma da, već je prije došla, ali sad je baš odlično jer počinju i trešnje i nekak voće je zamrlo kod nas. A i kupila sam odvratno grožđe. Nemojte još kupovat grožđe, nije sezona grožđa, ovaj, koje je bilo krajnje, imalo je okus po nekakvom avokadu, nešto totalno neodređeno. I to je zato što je sve, u staklenicima se uzgaja, šprica se. To na sebi ima sve osim grožđa, valjda. Tko zna, možda je plastika, unutra se malo ubaci. Joj gle, jedan gen. Al, ovaj, da. Jagode se sad isplati kupit. I... i rado bi išla u cirkus. Mislim da je, trebalo je sad otići, sad su bili nekakvi novi veliki cirkus je došao. I htjela bih vidjeti, ali mislim da tog nema u tom cirkusu, ali tipa koji let iz kugle, ono, to je vjerojatno nije bolno jer pada na neki trampolin, ili na neki mehani predmet, strunjaču, nešto, i ovaj, onak, da samo nešto ga izbací, onak, uuuuuu, ko malo tane padne. Da, to bi bilo zabavno. Al mi je žao životinja u cirkusu. Nekak, ti slonovi koji jadni onak žive u tom malom kavezu. Čak i onak činčile, i sve što tamo puštaju, to je malo tužno. Super mi je onaj kineski cirkus, ili istočnjački, u svakom slučaju, kad sa ljudskim tijelima rade razne akrobacije, onda slažu nekakve skulpture od tijela, ne znam, njih 20 se popne, i onda na biciklu se svi vrte, i takve šeme. Ali, cirkus bi trebao bit bez životinja. Neki misle da bi to trebao biti neki smijeh i opuštanje, ali ne mora to bit mučenje u isto vrijeme. Kao, joj gle, kak slatka papiga, samo kaj je ta papiga cijeli dan u kavezu. To ja recimo... Al, još su zabavni tobogani, ljetni tobogani, da, tobogani s vodom i, onak, super, osim što sam jedne godine čula da je netko stavljao žilete na tobokane, što je krajnje nevjerojatna ideja, da staviš žilete, da se neko izreže na taj žilet, mislim, strašno nešto. To, to je stvarno bolno, ovaj, to je nešto u rangu, ko da staviš, ne znam, igle, ne znam, u kauč, ili tako nešto. Ali su jako zabavni tobogani. Iako se ja bojim visine, što nije zabavno ako su previsoki. I ukidaju, ukidaju ove godine skakanje sa Šibenskog mosta. Iako je to jako glupa stvar. Zato što je to inače atrakcija velika, na Šibenskom mostu, kao, to stvara gužvu. Ne uopće nije istina, kad si u gužvi, onda možeš to gledat i zabavnije ti je, jer hrvatske ceste su takjadne, da gužva nastane u tri sekunde, onda bar imaš ono kao bungee jumping – joj, gle – pada, pada- pau je. I, onak, puno je bolje. Al sad možeš gledat samo uzgajalište školjki, koje je na Šibenskom mostu. To je jedno i trebali bi popraviti onu malu tamo kućicu, kao neko pristanište. Tamo puno auti pristaje, iako izgleda tak socijalno, grozno. Ali ima lijepih jedrilica, ispred se može vidjeti. Jedrenje je jako lijepi sport. To je bilo super i nije skupo, ljudi misle da je skupo, al stvarno nije. Zato što u biti za, ne znam, dvije tisuće kuna po osobi za tjedan dana. Toliko dođe i neki jadan socijalni hotel sa betonskim zidovima, glupim ležajevima, i onak, ne znam, dobiš pogled na more, možda. Iako danas više ne možeš baš pogled na more prodavat, da... Jel me još uvijek hvataće? Malo sporije? Dobro, ha ha ha... Ovaj... I, ima jedan jako, jako lijep hotel u Hvaru, u Starigradu, iako je to isto socijalistički hotel koji su obojali, stavili su arkade i onda ga nazvali Arkada i onda taj hotel sad biva takav. Iako, atraktivno su uredili plažu. Iako češki, poljski turisti, koliko god su, ono, u biti, okej skroz ljudi, i kad ih se skupi puno i onda još dođe, onak, ne znam, ne znam, puno turista, kad nakrcaju te plaže, i ta djeca koja vrište, i more je toplo od svega, osim od mora samog, je jedan gadan prizor. Tako da mislim da su puno bolje plaže na stijenama. Definitivno. Ali, nedavno sam gledala emisiju o hotelima, baš hoteli na Baliju. Nešto predivno, baš predivno. Imaš svoj apartman, mislim, jedna večer dođe tri i pol tisuće dolara, tako nešto, neka cifra ogromna. Ali, imaš svoju saunu, onda onak ogroman

krevet u nekakvom kineskom stilu, minimalistički uređen. Onda izađeš van, jakuzi te čeka, pa te čeka tuš, pada ti masaža, onda, ne znam, onda imaš još posebnu poslugu koja te ne smeta, nego sa zvoncem ih prizoveš. Kao – eto ja bi si sad jedan koktel. Mislim, ako odeš tamo, onda ti nije problem plaćati poslugu. U svakom slučaju, ako će ikada imati toliko love, idem s dragim definitivno na Bali. I... ja bi htjela ići na Kretu, i u Egipat i u Indiju i još jednom u Grčku i u Prag, definitivno u Prag. Iako se brinem, kad su u Pragu išli u Evropsku uniju da će bit skuplje, ali navodno, glasina je takva, da nije skuplje, da je još uvijek pet kuna piva u Pragu. I hrana je fenomenalna, oni imaju kuhinju, ono, češka kuhinja je savršena. Tako da se to jako, jako, jako isplati. I kako se isplati putovati InterRailom. To je inače studentska karta koja ja za cijelu Evropu. Ja sam s tim putovala mjesec dana, ono, Francuska, Engleska, Škotska. Eto, to je moj mobitel, ovaj, u svakom slučaju, super stvar, to je nekakav dingl. E, u svakom slučaju, to je genijalna stvar, ići sa InterRailom bilo gdje, jel, pogotovo po zemljama istočne Europe, je sjajno zato što je jako jeftina i dođe oko tisuću kuna, a vrijedi mjesec dana i vrijedi za apsolutno bilo koji vlak, koji god se može zamisliti. I... to je nešto što je onak, svaki student bi trebao skupit toliko love da, ono, priušti si da... Prolazi tolko. Budi tiho (mobitelu)... I, u svakom slučaju, ne znam. I htjela bih ići u Slavoniju, u Slavoniji ima jako puno dvoraca, jako, jako puno, koji su svi obrasli, i... pogotovo recimo u Belju, i nitko se ne brine za njih jer su im vlasnici strani. Mislim, naši su građani, ali žive u Njemačkoj, ili di god, i onda ne financiraju to. I sad država je odredila zakon, što je skroz u redu, da ako ne obnove cijeli dvorac u roku od pet godina, da onda dvorac preuzima država i da ga nekom novom vlasniku, koji će ga, koji mora garantirati da će ga uređiti i obnoviti i sve. Što je jedna jako, jako, jako pametna stvar za Slavoniju, zato što ti dvorci uopće nisu eksponirani koliko bi trebali biti, dok recimo praški dvorci tj. češki, koji su isto toliko lijepi ko i naši, mislim, nema neke razlike, su savršeno uređeni, i savršeno su turističko mjesto. Jer kad dođeš tamo gledaš, ono, oklope od viteza, i onda se sav neako uvučeš u tu srednjovjekovno, ne, renesansno ili koje god razdoblje, ugodaj, onda ti je to bajkovito. A kod nas kad dođeš tamo i pada ti zid na glavu, onda onak, pokušavaš što dalje ostati od toga, a ne pogledat, i u svakom slučaju, ovaj, treba otiti u Slavoniju.

9.

Dakle, ovdje sada počinje moja priča, kako da je započnem uopće, teško je to reći. Moje ime nije važno, ionako ga nitko ... nikome ništa moje ime ne bi značilo, pa je priča, sumnjam da će iko ikada u nju povjerovati. Gdje ova priča počinje? Počinje tamo gdje većina priča počinje. U nekom dalekom, zabačenom mjestu, negdje, kako se kaže, bogu iza nogu. Gdje drugdje, nego u Sjedinjenim američkim državama, u jednom od onih malih gradova, koji nastaju pored ceste, gdje nema ničega osim nekoliko garaža, benzinske pumpe koja je u stanju raspadanja, krčme u kojoj su stalno tučnjave, mnogo ljudi koji su strašno grubi, i tu i tamo poneki mladi par koji je, koji su možda sretni, ili barem imaju šanse za to. Došao sam u Ameriku u sklopu projekta razmjene studenata. Jasno, nisam ni očekivao da će doći u neki veliki grad, na neki vrlo važan koledž, ali ovo ovdje čak je i za mene bilo previše. Već od dana kad sam stigao shvatio sam da u tom gradu neću moći računati na veselje, jer ljudi su bili grubi, a ono što sam video kada sam došao bilo je strašno. Krčma kraj koje se parkirao moj autobus, iz nje je odjekivala strašna buka, lomljava, razbijanje stakala, očito da je bila neka strašna tuča unutra. Ljudi su izlazili sa razbijenim glavama, krvavi, a onda, kada sam jednom čovjeku rekao da pozove šerifa, čovjek je doslovno umro od smijeha. Shvatio sam odmah i zašto, šerif je sa razbijenom glavom i sa punom bocom viskija ispuzao i teturajući i pjevajući neku prostu pjesmu, i bilo je više nego jasno da je upravo on izazvao tu tučnjavu. Nije se moglo očekivati mir i red u gradu u kojem je šerif uzročnik nereda. I gdje sada da moja priča počne uopće, gdje da uopće počne sada moja priča. Počela je ipak jedne noći kada sam došao na jedan brežuljak u blizini jednoga proplanka. Bila je to noć, pun Mjesec i komet Hale-

Bop koji je prolazio na nebu upravo se nalazio u jednom sazviježđu kojem, nažalost, nisam zapamlio ime, video sam ga onako, preko dva automobila parkirana, u njemu su bili tih dvoje, zapravo četvero ljudi, mlađih, koji su mi jedini bili, koliko-toliko sam ih mogao smatrati svojim prijateljima. Bio je to mladi Cory koji je bio najbolji student od svih nas ovdje i njegova djevojka Brenda, zatim Mike, crnac, koji je dobio stipendiju kao sportaš, igrač bejzbola, i djevojka, njegova djevojka, Po Lin, Kineskinja, koja je također došla u taj grad u sklopu razmjene studenata. Ona je bila sretna jer je imala čovjeka koji ju je volio. Oni su se tamo u tim automobilima ljubili, to je bilo kao spoj u četvero. Što sam ja tu radio, nemojte misliti da sam ja voajer, jednostavno sam tu došao zato jer sam bio usamljen, nisam imao više nikoga svoga, i onda sam njih gledao dalje unutra, puštao sam svojoj mašti na volju. Pitao sam se kako će ja jednog dana možda imati to isto. I tada je sve počelo. Prvo sam čuo šuškanje u grmlju, i tada sam video kako iz tog grmlje puže šerifov pomoćnik Paul. I on je, kao što sam očekivao, bio pijan, u ruci je imao pušku koja je bila okrenuta naopačke. I on je izlazio iz tog grmlja, i vjerojatno se spremao da počne gnjaviti moje prijatelje koji su bili sretni u svojim automobilima. Onda, odjednom, kao da je pao u grm, a onda se, onda je zvuk... onda, onda je noćnu tišinu proparao užasan, neshvatljiv, neljudski, ali ipak ljudski krik. Taj krik je parao uši. Cory, Brenda, Mike i Po Lin odmah su istrčali iz svojih automobila, gledali su okolo što se to zbiva, a ja sam sišao sa brežuljka i rekao im da je, da je, da taj glas dolazi od šerifovog pomoćnika Paula. Gledali smo okolo, pogledali smo u grm, ali nismo vidjeli ništa. Ali opet, video se trag koji je vodio nekamo daleko. Nismo bili sigurni što ćemo učiniti, ali pošli smo za tragom. I kada smo došli, kada smo prošli proplanak i izašli kroz šumicu na drugu stranu, obuzeo nas je užasan strah jer smo vidjeli da trag vodi prema groblju, prema gradskom groblju. Ali ipak, nastavili smo, nastavili smo prema grobu. I tada smo vidjeli, vidjeli smo ono šta nas je sve prestravilo. Vatra koja je bila gorjela na grobu osvjetljavala je spodobu koja je nosila preko ramena šerifovog pomoćnika Paula. On je još bio živ, ali video se užasan strah na njemu, a ruka koja ga je držala za leđa, i držala ga obješenog preko ramena te spodobe, bila je u raspadnutom stanju, meso je sa nje visilo i kost ogoljela se vidjela iz nje. Bilo je to kao, kao mrtvac koji je hodao, truplo koje je, koje je stajalo na nogama i hodalo prema ulazu u kriptu koja je bila otvorena. Neko vrijeme smo gledali za tim, za tom spodobom koja je tamo ulazila, ali nismo se usudili da nastavimo. Ali, tada se dogodilo nešto neočekivano. Toj čudnoj spodobi nešto je ispalo i palo na pod. I kada je spodoba ušla u kriptu, sišli smo dolje i uzeli smo to što je ispalo. Izgledalo je kao nekakav kristalni disk na kom su bili ugravirani nekakvi znakovi, nekakva nerazumljiva pisma, nešto čudno. Nešto nam je govorilo da je to nešto jako važno. I tada se Cory sjetio da u tom gradu postoji neka žena za koju se pričalo da je vještica. Nitko od nas nije bio siguran što bi to moglo biti, ali jedino ona je možda mogla znati o čemu se tu radilo i stoga smo otišli k njoj. Pokazali smo joj taj znak i ona je odmah, čim je to pogledala, shvatila o čemu s radi. Rekla je da je taj disk ključ koji otvara vrata prema jednom golemom, užasnom zlu koje će se uskoro dogoditi. Slutila je da će se to, da će se zlo ostvariti jer staro proročanstvo je govorilo da su zvijezde i Mjesec i komet upravo u odgovarajućem položaju da se zlo ostvari. Nismo mogli nikome to ispričati, jer smo znali da niko ne bi povjerovao. Zbog toga smo uz njenu pomoć odlučili sami uništiti to zlo od kojeg smo znali da nam prijeti silna opasnost. Ona je napravila napitak za kojeg se znalo da, koji je jedini imao mogućnost da ubije demone, vlasnike tog diska. Sreća je bila to što je, što smo zadržali taj disk jer bez njega se nije, zlo, nije, nije moglo ostvariti. Ona je znala da će demoni se pokušati ponovo domoći diska i zbog toga je predložila da ga uvijek držimo uza sebe. I tada smo krenuli, krenuli smo prema, prema kripti, tj. htjeli smo krenuti prema kripti. Međutim, vještica nas je sprječila. Rekla je da ćemo vjerojatno naići na njihove straže, umjesto toga otvorila nam je magični prolaz u jednom bazenu, izgledalo je to kao ogledalo na jednome zidu, ali ja sam prvi krenuo rukom kroz to ogledalo i video da se kroz njega može proći. Prošli smo tuda unutra, ušli smo i vidjeli smo unutra kriptu. Kosti i ljudska tijela visila su na kukama, obješena na zid. Obilazili smo neko vrijeme kroz hodnike. I tada smo iz zadnjih vrata čuli

nekakav zvuk koji je zvučao kao udaranje. Otvorili smo ta vrata i vidjeli smo unutra Paula, šerifovog pomoćnika, tražio je od nas da ga oslobodimo. Mi smo ga odlučili pustiti, vjerujući da nam on može pomoći. Ušli smo tada, tada u kriptu u kojoj je, su zombiji spavali. Bila su ih trojica, svi su bili ogromni i snažni, snažni, ali u raspadnutome stanju. I znali smo da ih možemo ubiti samo tako da im taj napitak ulijemo u usta dok spavaju. Cory je prišao jednometu od njih, demon je micao glavom lijevo-desno. Ali, nakon mnogo truda, uspio mu je uliti jednu od epruveta sa čarobnim napitkom u usta. Demon se prvo zgradio, te počeo nekako čudno kašljati, ali onda se umirio i tijelo mu je prvo se ukočilo, ali tada je cijelo tijelo planulo i počelo je gorjeti i stvarati strašnu buku. I to je ostale demone probudilo. Shvatili smo tada da moramo bježati. Mi smo krenuli natrag prema izlazu, prema izlazu kroz koji smo došli i uspjeli smo izaći. Onda je, su nas demoni skoro stigli i tada je jedan, i tada je Cory udarcem šake razbio ogledalo – prolaz. I povjerovali smo tada da smo na sigurnom. Ali, tada ja sam se okrenuo i pogledao sam na Paula koji nam je u tom trenutku bio okrenut leđima i video sam na njegovim, na njegovim leđima ogromnu divovsku ranu – to je bio ugriz. I tada je Paul dograbio nož sa stola i zabio ga u srce vještici i ubio je na mjestu. A tada je jurnula na Mikea i otela mu, i otela mu disk – kristal. Dograbio sam jednu od epruveta sa stola i pljusnuo mu sadržaj Paulu u lice. Paulovo se lice zapalilo. Počelo je gorjeti i raspadati se. Ali, dok je gorio, iz te se zapaljene hrpe čuo glas: "Sada je disk naš. Ne možete nas više zaustaviti, gotovi ste. Pobjedili smo vas". I tada smo shvatili da nam je jedina šansa za spas da se okrenemo i suprotstavimo demonima, da se borimo s njima prsa o prsa. Cory je sa zida vještice kuće uzeo, uzeo mač koji je još stajao na zidu, Mike je uzeo sjekiru koja je tamo također bila, a ja sam napunio epruvete čarobnim napitkom koji je još bio u loncu, kojega je vještica spremila i krenuo sam zajedno s njima. Međutim, dok smo prolazili kroz, kroz grob, grobovi su se počeli otvarati, demoni su počeli izlaziti. Sve ih je bilo više i više. Nismo mogli gubiti vrijeme na njih jer smo znali da se u ovome trenutku ritual zla odigrava i da će uskoro sve biti gotovo. I, Cory i Mike su se probili kroz hrpe demona i jurnuli su u kriptu zajedno sa Brendom i Po Lin, a ja sam im štitio odstupnicu. Poljevaо sam sadržaj epruveta u lica demonima i tako sam im skretao pažnju. Omogućio sam njima da se probiju do kripte upravo do mjesta na kojem se održavao ritual. Krenuo sam tada i ja za njima da im pomognem. I kada sam ih video unutra, tada sam shvatio kakvo se to zapravo zlo sprema. Na zidu kripte stajao je razapet jedan golemi, golemi stvor humaidnoga oblika, ali ogroman, užasno zlog izraza lica, izopačenje, neko nepojmljivo zlo, na njegovim prsimu bio je učvršćen kristal, a u njegova usta bila je sprovedena cijev u koju su nalivali sadržaj nečega, nečega užasnog. Jedan golemi bazen koji je bio pun nekakve crne i crvene mase. I onda, slutio sam da znam što je to zapravo – to je bilo ljudsko meso koje su demoni rastapali kako bi nahranili svojeg budućeg gospodara. Cory i Mike su se borili protiv dvojice gospodara demona s mačem i sjekirom, a Brenda i Po Lin su držale druga vrata kroz koja su manji demoni nadirali kako bi se probili. Ali, jesu li ih one mogle zadržati, tko zna. Međutim, Mike je uspio, uspio nadjačati svoga neprijatelja. Kada je već bio izgubio sjekiru, uspio mu je silom gurnuti, gurnuti glavu u onu istu masu kroz koju su, kojom su hranili njihovog gospodara. Vidio je kako, kako se lice demona zapalilo, rastalilo u toj masi i ostale su od nje samo kosti. Ali demon se još uvijek nije, nije predavao, i dalje je napadao, a tada sam ja priskočio u pomoć i kroz onu zapaljenu lubanju polio sam sadržao još jedne epruvete demonu u lice. I tada se demon prvo počeo strašno tresti, a tada mu se tijelo zapalilo, izbijali su plikovi na njemu i onda je jednostavno čitavo, čitavo tijelo eksplodiralo i rasprsnulo se posvuda okolo. Al ipak, ruke demona, koje su još uvijek, koje su gorjele i raspadale se, još uvijek su se stiskale i grčile kao da nešto pokušavaju dohvati i ubiti. Cory se još uvijek borio protiv svoga neprijatelja koji ga je još bio, još bio ranio u ruku. Ali ipak, s jednim silnim očajnim zamahom uspio je svom neprijatelju prelomiti mač u ruci, a tada je izveo još jedan zamah i svome neprijatelju odrubio glavu. Ali, tijelo koje je sada bilo bezglavno nije palo, već je ispustilo svoj slomljeni mač i zgrabilo Coryja za vrat, pokušavalo ga je zadaviti, možda ugristi, ali nije moglo, više nije imalo glavu. Ali, glava odsječena koja je ležala na, koja je ležala

na zemlji gledala je kako se njeno tijelo bori i izvikivala je, nije se čulo ništa, ali njene usne su oblikovale naredbe, užvike: Ubij, zadavi! Nisu se čule, ali moglo se pročitati iz usana. Cory se nastojao otrgnuti smrtonosnom stisku. Nije više mogao koristiti mač, ali Brenda koja je vidjela što se zbiva dohvatala je mač koji je bio bačen na zemlju i jednim zamahom je demonu odsjekla ruke. A tada je Mike priskočio i čitavo to tijelo je gurnuo u one iste kade koje su talile ljudsko meso, u njima je rastalio demonovo tijelo. Cory je, Cory, Mike i ja smo, uspjeli smo silom otrgnuti ruke koje su još uvijek davile, davile Coryja. Ubacili, ubacili smo i njih, a tada je Cory, vjerojatno sretan zbog svoje pobjede dohvatio onu odrezanu glavu, podigao ju je i pogledao u lice i rekao, i rekao: "No, što mi sada možeš? Bi li me htio ugristi?" I onda je bacio glavu u onu crnu masu. E, bili smo tada sigurni da smo, da smo pobijedili, ali zaboravili smo, zaboravili smo na ono što je stajalo na zidu. Odjednom su se ruke pomakle. Lanci koji su držali golemo tijelo su pukli. Znali smo da protiv tog čudovišta ne možemo ništa, ništa. Pobjegli smo i istrčali van gdje su nas ponovo dočekali i drugi demoni, ali srećom ja sam još uvijek imao čarobni napitak koji sam ponio sa sobom. Polijevao sam ga, uz ostale zombie koji su nas napadali. I uništavali smo ih, uništavao sam ih. Tako sam omogućio, omogućio sam prijatelima da se probijaju, da izmaknu. A tada se Cory sjetio da je u vještičinoj kući našao još, još nešto. Bila je to tekućina koja je imala moć da poništava sve čarolije. Nije mogla uništavati, ali mogla je poništavati svaku čaroliju, ma koliko god da je bila snažna. I tada, dok se golemi demon približavao nama sa željom da nas ubije, Cory je dohvatio bocu i bacio je svom snagom prema nadolazećem čudovištu. Boca se, je pogodila čudovište u torzo i razbila se. I tada je nastupla golema, divovska eksplozija, zatim golemi stup plamena koji se digao uvis. I sve ono što je tamo bilo jednostavno je u jednom jedinom trenutku, je nestalo. Mi smo bili iscrpljeni od borbe i krenuli smo natrag svojim kućama. Ali, idućeg jutra ponovo smo došli, smo došli na grob, na mjesto borbe, gdje su se skupili još neki drugi ljudi iz sela i vidjeli smo nešto jako čudno, ono što su vidjeli i svi ostali – grobovi su bili raskopani iznutra. Svi su se ljudi pitali što se, što se tu dogodilo. Tamo na mjestu gdje je Cory ubio gopodara demona vidjela se jedna golema hrpa gole zemlje, bez imalo trave, sve ravno i spaljeno. Međutim, ono što je bilo jako čudno, jest činjenica da su ljudi koji su tamo došli, svi, svi su se trudili da što prije zakopaju grobove, sve one koji su bili raskopani. Nitko se nije, nitko nije htio izgleda niti znati što se tu ustvari dogodilo. Brenda i Po Lin su odvukle Coryja i Mikea sa groba. Također su govorile da ne žele više niti čuti za to i da je najbolje da se sve to što prije zaboravi. A ja, ja sam ponovo bio sam, gledao sam okolo i pitao sam se što to ljudi zapravo želete postići, a onda sam krenuo prema jednoj manjoj skupini grobova, negdje na, na krajnjem rubu tog groblja gdje su bili pokopani ljudi koji nisu sebi mogli priuštiti nadgrobne, nadgrobne ploče, već samo humke i drvene križeve. Pogledao sam tamo i video sam da su i ti grobovi raskopani iznutra. Ali, što sam tamo video, video sam da iz tih grobova vode tragovi, da vode prema, prema šumici koja se nalazila sjeverno od grada. A ta šuma vodila je prema, prema planini u kojoj, u kojoj je postojalo mnoštvo pećina, velikih pećina sa mnogo labirinata. I tada sam se počeo pitati, ili sam možda i bio svjestan da zapravo nije gotovo, mada smo uništili demona. Ali, možda je zapravo čarolija samo poništена. Možda baš u ovom trenutku dok mi razgovaramo demoni ponovo pokušavaju obnoviti staru čaroliju. Ali ipak, po onome što je vještica rekla, komet, Mjesec i zvijezde moraju biti, moraju se nalaziti u pravom položaju da bi se kletva ostvarila. Ali, hoće li ikada taj položaj ponovo biti? A ako hoće, kada?

10.

Zdravo. Evo, ja nisam pripremio nikakvu priču i vrlo ču sporo pričati da bi se gospođa koja je daktilografkinja mogla odmoriti, zato jer znam da je cijeli dan utipkavala nešto. A pokušat ču biti što kraći, odnosno završiti unutar deset minuta zato da ljudi koji stoje ispred kućice ne bi, ne bi se smrzavali ili nešto slično. Sat ču

izvući sat da vidim... dakle, evo, sad je sedam i pol, dvajstosmi peti dvijetusučečetvrte i sjedimo u jednom, jednom malenom kombiju koji je vrlo simpatično uređen, imamo nekakve lampice ovdje, štednjak, nekakve čudne dekoracije na improviziranim kaućima. I, danas je prilično oblačan dan i razni se čudni ljudi okupljaju ispred kombija parkiranog ispred Glavnog kolodvora u Zagrebu. Prvo bi par riječi rekao gospodinu koji je prije mene bio u kućici, iako nikad nisam pričao s njime, ali je ostavio vrlo lijep dojam na mene. Razlog zašto sam tako pozitivno nastrojen spram dotičnog gospodina je taj što je on rekao da bi za sto kuna koje će ovdje zaraditi inače on trebao raditi punih osam sati noseći metalne šipke, eto... Mene, inače, vrlo, zapravo, vrlo mi imponira kada neka osoba, ovaj, vrlo ozbiljno shvaća svoj posao i kada se na, već na prvi pogled vidi da nije toliko jednostavno cijeli, ovaj, cijeli radni vijek provesti radeći neakve potpuno besmislene poslove. Ona stvar što je posebno zanimljiva u tome je to što gospodin koji je bio prije mene vjerljivo i ne vidi koliko je posao koji on radi besmislen, a zanimljivo je i to što ja zapravo ne bih znao reći zbog čega je taj posao besmislen. No uglavnom, da ne duljim, sada ću izmislit jednu priču o tom gospodinu. Gospodin se zove Milorad Stojanović i ima 28 godina i porijeklom je iz Niša. Kada je bio mladić zanimalo su ga mnoge stvari, kao što su karate, tae kwon do, borovi, hrastovi, šumarstvo, oglasi i prijevozna sredstva. Pri tome je vrlo bitno istaknuti da prijevozna sredstva koja su ga pogotovo zanimala bila su kočije. Naime, još od kad je gospodin Milorad pročitao po prvi put roman Madam Bovary, on je znao da su zapravo kočije njegova sudska bina. Svaki dan budio se u šest ujutro i govorio svojim ukućanima: "Mamice, tatice, vozit ću se cijeli dan u kočijama." Ha, ha... Nažalost, nikada mu se nije ostvario san da sam uspije kupiti jednu kočiju koja bi zadovoljavala njegove interese, dakle kočiju u kojoj bi se mogao nesmetano baviti karateom, nego je uspio jedino kupit jedan stari, oronuli, trošni romobil. Često je znao sjediti na proplancima ispod stabla hrasta koje je toliko volio i govoriti sam sebi: "Oh, kada bi mogao kupiti jednu kočijicu. Jednu malenu, malenu, malenu, malenu kočijicu." Napustivši Niš u 31. godini života uputio se u Zagreb, promotrio svijet oko sebe i rekao: "Pa kvragu, što će mi kočija." Potražio je posao u prosvjeti, naime želio je postati profesor fizike. Uskoro je shvatio da mu je za obnašanje dužnosti profesora fizike potrebno završiti Prirodoslovno-matematički fakultet i steći diplomu profesora fizike, no nije jednostavno imao dovoljno novaca za svoj studij. Stoga je odlučio zaposliti se u obližnjoj čeličani na Črnomercu. U čeličani morao je nositi čelične šipke po cijeli dan s jedne strane tvornice na drugu. Nikada nije pomislio da bi to mogao biti jedan besmislen posao. Rekao je: "Evo napokon, zarađujem sto kuna u osam sati, i možda ću ipak uspjeti zaraditi za svoju kočiju." Tada je upoznao jednu mladu damu koja se zvala Matilda Šišgorić, koja je porijeklom bila iz Dubrovnika i voljela je čitati knjige. Voljela je čitati knjige o svemu i svačemu pa tako i o hrastovima. Hrastovi su bili ona stvar koja je povezala našeg glavnog junaka sa njegovom prijateljicom. Svakodnevno su odlazili u kino i gledali bi filmove i po nekoliko puta. Posebno su voljeli gledati filmove o hrvatskoj narodnoj baštini, svinjogojstvu u Podravini i šumama hrasta i jele u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Dakle... Tako su se jednom uputili na putovanje u Mozambik gdje su rekli sami sebi: "Želimo ovdje živjeti i zarađivati sto i jednu kunu u osam sati rada. Biti će to maleni napredak, ali ipak nekakav napredak i bit ćemo sretni." I stablo je bilo sretno... Voljeli su šetati se tom šumom, šumama hrasta i jele, voljeli su šetati svakavim šumama, npr. crnogoričnim, bjelogoričnim, gustim, šumama koje su bile prethodno posjećene, koje su izgorjele u požarima, šumama koje zapravo nisu postojale, šumama koje su tek trebale postati, šumama koje su nekoć bile, srednjovjekovnim šumama, šumama koje nisu pronašle svoje mjesto u svijetu i onima koje su već imale smisao i zarađivale su čak stotri kune u osam sati. Milorad, ako se dobro sjećam njegovog imena, rekao je: "Mozambik ipak nije mjesto za mene. Iako ovdje mogu ostvariti svoju finansijsku dobit, želim se vratiti u Zagreb. U Zagrebu, u mojoj čeličani, s mojim prijateljima radnicima, želim se provoditi, želim plesati i biti slobodan." I tako su Milorad i njegova prijateljica Matilda našli svoju sreću u Zagrebu. Jedno jutro Milorad je rekao Matildi: "Čuj, možda bi bilo u redu da ja na neki lakši način zaradim tih sto kuna, nego da nosim nekakve bezvezne šipke!"

Što ti misliš?" Ona je rekla: "Pa, zar ti misliš da je nošenje šipki besmislen posao?". On je odgovorio: "Pa, ne znam, kaj ti misliš?" Ona je rekla: "Pa, ne znam." Šetao se centrom grada i odjednom ugledao bijeli kombi i rekao je: "Pa, što piše na njemu, oh zaboga, oh, oh, oh." Ugledao je da piše: "100 kuna možete zaraditi za samo 10 minuta." Došao je do gospodične ispred kombija i rekao: "Pa ja bih također volio zaraditi novce, mogu li?" Ona je rekla: "Kako da ne mladiću, tako ste naočiti. Željela bih vam to dopustiti, stoga ču to i učiniti. Izvolite, uniđite, osjećajte se kao kod kuće. Gospođe koje rade u kombiju vrlo su simpatične, marljive i bit će im vrlo dragو što ćeš im ti ispričati svoju priču." Milorad je ušao i rekao: "Sada ču vam ispričati svoju priču."

11.

Ja ču ispričat priču, ovako, jednog studentskog puta, u stvari puta jedne studentice. Ovoga... pričat ču ju u prvom licu, ali, ovoga, ne mora značit da je moja. Uglavnom, ovoga, ja sam uvijek jako volila školu i škola mi je uvijek isla jako lagano, sve je bilo super, učenje praktički nisam ni osjetila, i tako. Međutim, kad sam ju završila, nisam u principu znala šta bi. I, ovoga, šta bi dalje, i ono, htjela sam nekakav fakultet i to, i ovoga, i u principu, ne znam, linijom manjeg otpora, pošto sam htjela na novinarstvo, a nije mi se dalo pripremati za prijemni, ovoga, odlučila sam ići na filozofski, engleski i ruski. To sam upisala zato što, ono, bio je lak prijemni i to. I, ovoga, i tu su počeli biti problemi, ovoga, zato što se jednostavno tamo nisam snašla, bilo mi je totalno bezveze, i ljudi su mi bili bezveze i, i, i, i jednostavno mi se nije dalo učit. Nekak, ko da sam totalno poludila na tim, svih tih godina što sam... Super mi je bilo u školi, učila sam i to sve, jednostavno se na faksu nisam snašla. I uglavnom sam prekinula taj fakultet i, ovoga, i opet nisam znala šta bi i, ovaj, upisala sam drugi fakultet, ha ha.... Ovoga, upisala sam pravo, međutim, ono, počela sam radit i tako, tak da mi to baš nekak, ono, nije mi se dalo učit i to. A kad sam prestala radit, ovoga, nastavila sam taj fakultet ali mi je bio nekako... i opet sam bila izgubljena, opet ko da, ko da u srednjoj školi i na poslu sam imala nekakav stabilan stup koji me držao da ja sad moram to radit, da ja sad moram nešto. A ovako, na fakultetu je sve bilo leteće, ovo-ono. I dobro, sad sam ja kao počela učit i to sve. Na početku je to sve išlo u redu i nekako... uspijevala sam dat te ispite prve, međutim, ono, na kraju, već mi je bilo, totalno sam se zasitila svega, i opet nisam znala šta bi. A, ovoga... i ono, dal da idem radit, dal da prekinem, bilo mi je dosta teško i u principu sam, ovoga... šta ču, šta ču, a kako sam u Americi završila srednju školu, i tu mi se nije priznala srednja stručna spremna, znala sam da ne mogu ići baš radit, ono, da neću moć dobit neki poso. I onda sam, ovoga, isla završit tu srednju školu, ha ha. Tako da sam ja u principu sa, kolko, 27 godina, ponovo došla u srednju školu, završit taj četvrti razred. I ovoga, i uglavnom opet mi je bilo super, ja sam opet bila u srednjoj šoli, ja sam opet... opet je to učenje bilo u redu, sad sam ja mogla učit, opet nije bilo kriza, nije bilo ničega. I još k tome sam tamo upoznala, ovoga, i ljubav svog života. Što je najlude, daj zamisli, koliki je postotak mogućnosti da u srednjoj školi u koju dođeš sa dvadeset i sedam upoznaš čovjeka koji je tvojih godina. I isto ide završiti srednju školu, ha ha. Ovoga, tako da mi je to bilo, ono, totalna dla i zaljubili smo se tamo i zajedno smo završili tu srednju školu. A on je, u biti, ovaj, on uopće nije bio završio srednju školu, zato što, ne znam, nekakva ženska iz fizike, tako nešto, ga je zeznula na maturi i on je reko jednostavno, ono, ja neću završit tu srednju školu, baš me briga. I on je tih, kolko, devet godina radio ovak neke poslove za televiziju, bavio se video produkcijom i to. Ovoga, i ono, evo nakon osam godina, obadvoje smo mislili da u principu nikad nećemo završit tu srednju školu, ništa od toga, i onda smo se našli i to je bilo totalno super, jer smo obadvoje iza sebe imali, ono, nekakve potpuno bezvezne veze, i naporne, i... Šta ja znam, mislili smo da smo se zaljubljivali, a onda smo u principu shvatili da se nismo zaljubljivali. Da... A mislim, sad je ovo, u principu, ko neka tipična ženska priča, ali fakat, ono, kao sad smo mi našli pravu ljubav, ali, ovoga, je stvarno, znaš ono kad

se, kad ti se sve poklopi, kad, kad, kad misliš, znaš, ono, već, već ono misliš, ne znam, imaš 27 godina iza sebe, neznam ti šta, ovoga, i misliš u principu da, da ne možeš naći sad nekog savršenog čovjeka koji će ti potpuno pasat nego ono, il, ja sam mislila il ću bit sama ili, ne znam, ću se morati, će mi dopizdit sa trideset i nešto i zadovoljiti ću se s nečim bezveze. I ovoga... i onda sam upoznala njega i uglavnom, ovoga, on je upisao Filozofski fakultet. A ja, kak je meni već, ono, godina sam se mučila s tim pravom, i davala ispite, pa nisam davala ispite i ono, sjest za tu knjigu, ovoga, u principu sam bila tih zadnjih par godina cijelo vrijeme doma i sjedila uz tu knjigu, baš sam, baš sam nekako bila šizila. I ovoga, i šta ću, šta ću, kako bi se nekako, da si nađem nekakav hobi. Mislim, u principu radit mi se ne isplati, mislim, nije isplatilo uz pravo i to. I ovoga, ja sam odlučila isto upisati Filozofski fakultet, ha ha, i onda mi je to bio treći fakultet u životu. I to sam upisala prošle godine i, ono, upisala sam svoju veliku ljubav – komparativnu književnost tako da, ovoga, malo mi je bila frka, kako ću si organizirati, znaš ono, dva faksa. S jednim mi je bilo problem, kako ću sad s dva. Ali, u principu, nekako sam shvatila da, kad čovjek ima s jednom stvari problema, da si u principu treba staviti dvije stvari onda u životu, koliko god da su teške, jer ja sam sada, ono, s puno većim zadovoljstvom učim pravo, a ovo mi je u principu hobi. Ja idem na faks da se, da se opustim, baš mi je dobro, baš ono, baš dokazuje tu tezu, ne znam, ako, ako misliš, ne znam, da ti je dva sata, ne znam kako da ti to opišem. Znaš ono kad, kad, ne znam, kad misliš da ti je preteško tri sata raditi, probaj raditi pet, al ćeš imati više pauzi i više će ti, e, tako ti je meni, ono, ako ti je ovaj jedan faks pretežak uzmi si drugi, il si uzmi isto tako neki, nekakvu, nekakav hobi koji će te isto toliko zaokupiti, jer ćeš se bolje organizirati, bit će veće zadovoljstvo, pogotovo ako je to nešto drugo, opuštajuće. Baš je ovoga...

12.

Ja sam ovde došao da vidim, i prvo mi je bilo čudno, općenito zašto vi ovo radite, i još nije mi jasno, kao, nekakav umjetnički projekt koji bi se trebao oko ovoga odigrati, međutim natuknice, otprilike ovdje što piše, kao, zamislite primjer, kako bi vrijedno bilo od nekakve poštanske kočije na početku 19. stoljeća bilo za danas, za nekakvu muzeologiju i tako dalje, je li, muzeologiju jezika, otprilike, ili nečega. Ne znam, nisam siguran, no i nije me to briga, ja samo trebam da pričam, pričam, pričam i pričam, e. Ako želim nešto smisleno kazati, evo ide mi na pamet jedna priča, primjerice, koju mi je ispričala jedna baka iz Solina. Solin se nalazi kraj Splita, a Split je drugi po veličini grad u Hrvatskoj, što vjerojatno znate, al ajde. Pričala mi je priču kako je prije sto godina, prije sto godina su u tom Solinu živjeli dva najbolja prijatelja. Jedan se zvao Stipe, drugi se zvao Ante. Ta dva prijatelja su bili iz uglednih obitelji solinskih, nisam siguran, da li se ovaj jedan prezivao Katić, da li se ovaj drugi prezivao Stipić, ali ta obitelj je, svakako su imali, ne znam, mnoštvo vinograda, imali su pa čak i dvije galije, što tada naravno nije bilo normalno u toj sredini i takvom kontekstu. Dva prijatelja su sve međusobno dijelili. Dijelila su djevojke, dijelila su hrano koje tada nije bilo u izobilju kao djevojaka, dijelili su vino, piće. Dijelili su svaku svoju misao koja bi im izašla, je li. I imali su negdje oko dvadesetipet godina. Nisu ništa završili, iako je ovaj iša za naučnika, za kalafata. Kalafat je graditelj brodova, jel, po nagovoru oca. Kad su išli, napraviti to, u biti, kad su išli na jedno putovanje, čini se da je to bilo u Bosni, a tadašnja putovanja su zasigurno bila puno iskustvenija nego što su to današnja putovanja. Mogao si otploviti zapravo samo dvadeset kilometara i gotovo promijeniti sebe. Tek su tada shvatili da jedino imaju jedan drugoga i nemaju ništa drugo i da nikad u životu neće imati ni oca, ni majku, ni ženu, ni dijete, koji će im biti toliko važni kao što će biti važni jedno drugome. Međutim, dolazi problem u dvadesetsedmoj godini ovoga Stipe, njega otac želi oženiti, i izabire mu najljepšu djevojku u tom kvartu, u tom Solinu, je li. I ta djevojka se zvala Lucija. Lucija je naravno bila podrijetlom više iz Kaštela, ali eto, njezini su se doselili tu. Želi ga oženiti, osim što je bila lijepa, imali su naravno veliko imanje, donijela bi veliki miraz i tako dalje, je li. Međutim, već otprije, oni su uočavali, i jedan

i drugi, ali sebi to nisu mogli priznati, a kamoli jedno drugome, da su se ova zaljubila u tu ženu, u tu Maru, je li, Luciju, nije bitno, je li. I, budući da su napokon stali, napokon je došla ta realnost, otac je od Stipe to rekao, naprosto su odlučili odabrati hoće li on, ili ovaj drugi, ne znam, prepustiti jedno drugom. Kako je odlučeno, već od ovoga oca njegovog, da bi Stipe trebao uzeti nju, jednostavno se Ante, jel, Ante, odlučio pomirit, budući da je odavno na tom putovanju u Bosni, čini mi se u Jajcu, uočio da mu je on najbolji prijatelj, kako je to kod prijatelja, ne možemo ništa, ono, zamjeriti, odlučio je naprosto mu je prepustit, a sam je otišao, otišao je u Indiju. U biti, Stipe nije ni znao, nakon one svadbe koja se odigrala između Stipe i Mare, i Lucije, nije uopće znao gdje je otišao Ante, međutim, kasnije će se to vidjeti da, gdje je bio, jel. Prvih dva tjedna braka je bilo odlično, otišli su na bračno putovanje na Brač. Tamo su naravno učinili sve ono što muž i žena trebaju činiti u onom vremenu, za prvog bračnog stanja. Nakon dva tjedna otkrila je da nije trudna, međutim, da je, ne znam, razdjeličena, što je naravno, bilo u toj sredini općeprihvatljivo, da je napokon žena. Osim toga, oni su živjeli skladno, ona je već se počela, u toj obitelji udomaćila, kao ona prava domaćica, ugošćivala je, pravila je sve što je trebalo praviti za ručak, čak je dijelom, ne znam, oko nekakvih svinja i kokošiju bila, ovaj, dosta aktivna. Kad je tako vladalo negdje, tri, četiri godine nekog mira, blaženosti, sreće i tako dalje u toj obitelji. Međutim, djece nisu imali. Djeca naprosto, ili ona nije mogla zatrudnit, ili on bi bio kako se to kaže, sterilan, je li. Međutim, onaj Ante koji je bio prije, dakle negdje sedam godina, otišao na dan njihove ženidbe u Indiju, vraća se nazad. Vraća se nazad sa, sa jednim robom, Indijcem kojeg je vodio sa sobom, a taj Indijac, ne zna mu se ime, niti bi oni mogli razumjeti da im se on predstavio, kako se on zove. Taj Indijac je uvijek šutio i uvijek je nosio sve što je trebalo tom Anti da se nosi. Znači košarice, turbane, mirodije, šećer i tako dalje, ha ha. Ovaj, noseći tako te, te stvari sa sobom, uvijek je šutio i bio poniran, i zapravo su se svi čudili kakav je to općenito Indijac. Naravna stvar, Stipe je ugostio tog svog starog prijatelja. Sjetio se starih dana, ugostio ga je u susjednoj sobi, a imali su kuću sa sedam soba i sedam dvora i sedam zahoda, je li. Ugostio ga je i on je naravno se tu odnosio, stvarno, prvih nekoliko, prvih šest dana se odnosio, ono, kao beg. Sa svima je lijepo se družio, zajedno su šetali, čak su se popeli jedanput na Mosor, išli su na putovanje s tom nekakvom galijom po Kaštelanskom zaljevu, otišli se okupat i tako dalje. Nakon svega toga dođe ta sedma noć, u kojoj ta Mare, je imala neke jako loše noćne more i naglo se je iz tih noćnih mora probudila, jel. Nije mogla vjerovati, ali Stipe koji je video šta joj je, nije opet skužio, ali je slutio da to ima nekakve veze sa dolaskom Ante, koji je naravno bio ugošćen u susjednoj sobi. Ona je mučala o tome dok nije došla jednog dana i saopćila šta je doživila u tom snu. Stipe se jednostavno začudio. Odlučio je sačekat slijedeću noć i stvarno sačekao je. Ona se, i zaista nije spavao, samo je stao kraj nje u postelji. Ona se, ovaj, naglo počel trzat, derat, počela je kidat sebi lice, kosu čupat i tako dalje, dok on nije video da je ne može smirit. Izašao je vanka u dvor, video je da onaj Indijac svira onu posebnu indijsku kitaru, dok Ante stoji nadanjim i gleda u prazninu. U biti, više nekako, ono između tih svojih tih prozora, al točno se vidi da gleda kroz. Shvatio je zapravo da je on kriv za taj san koji mu je ona ispričala, jer nema ko drugi bit, takav je zapravo bio san, da je sve on uzrokovao. I, ovaj, doša je, i u jednom bunilu, i ubio ga je. Ubio ga je čini mi se nećim što je usput našao, je li, naprosto ga je rasporio. Vratio se nazad u postelju, nije ni sam mogao vjerovat šta se to dogodilo, međutim naglo je Mare mogla ponovo ljepo sanjat i tako dalje. Sutradan vidi Indijca kako se sprema, kako ide ča, kako se, ali ništa nije bilo katastrofalno, Indijac je možda malo podozriivo gledao toga Stipu, ali mu je bilo nekako normalno. Ali nije mogao skužit, da li ga je uopće ubio, da li je to nekakav san, došao je u tu sobu, video je da ga je možda ubio, vidi da je nepomičan, kad Indijac nešto stavio na njega, ovdje, ovdje, odnosno na vrat, na čelo i na pupak, držeći mu pupak palcem i kažiprstom držeći mu čelo, naglo ga je trlja, trlja, trlja, i kako ga je više i više trlja, odjednom su se njemu počeli micati prsti, donji prsti. Odjednom je otvorio oči, digao se i bio je sasvim normalan. Iako naravno nije imao onu motoriku pokreta, ali se činio živ. Isto tako, svi koji su imali vidjeti njega, ovaj, u tom Solinu, vidjeli su da je toga trinaestog

dana napokon otišao ča iz svog rodnog mjesta i više se nije nikada vratio. A prošlo je pedeset godina.

13.

Evo, ovako. Ispričat ću jednu, jednu lijepu priču koja se, koja se upisala u najljepše stranice mog života. Bilo je to devedesetiprve godine. Bavim se meditacijom, i iz nacionalnog našeg pokreta za primjenu transcendentalne meditacije stigao je poziv svim praktikantima meditacije i jogijskog letenja da dođu u Dubrovnik. Rado sam se, rado sam se uključivala u takve projekte, ali ovaj u Dubrovniku je doista bio poseban. Bilo je 1999. godine. Odmah nas se našlo na okupu nekoliko stotina, iz Hrvatske i iz Evrope. Lijepo su nas smjestili u hotel Minčetu na Babinom kuku. Ljudi iz svijeta su prikupili novac za naše meditacije i osigurali nam tako udoban boravak. Prvo jutro kad sam se probudila, posebno sam se radovala, došla sam navečer vrlo umorna, nisam nikog vidjela od prijatelja, i posebno sam se radovala tom jutru kad znam da ću vidjeti sve te drage ljude koje poznam već desetak godina, s kojima se družim, susrećem, radujemo se zajedno, izmenjujemo neke lijepе misli i želje. Program je počinjao u osam sati ujutro. Ne bavimo se samo meditacijom, već imamo jednu naprednu tehniku koja se zove jogijsko letenje. Vrlo je jednostavna, vrlo je radosna i istinita. Za to mjesto pokret organizira posebnu salu sa spužvama. Tu se znači svi okupimo, pa najprije meditiramo, a onda dođe i taj najljepši dio programa koji se zove jogijsko letenje, kada na nekoj najfinijoj razini ostvaruješ, možeš ostvariti svoje želje, pa tako i želju da se tvoje tijelo lako i nenaporno pokrene s jednog mjesta na drugi. Dakle, ne letiš baš kao ptica nego se tijelo digne i spusti na tu mekanu strunjaču. Pri tome je, u duhu nastaje beskrajna radost koja se širi i onda prenosi. Ja osjetim radost pa pošaljem je potpuno spontano nekom drugom, pa se ta radost pokrene i onda svi, svi se raduju i lete, skakuću, u stvari. Znači, vrlo je sve nenaporno. Dalje, rutina je, bavimo se malo jogom, pa vježbamo disanje, i onda dođe vrijeme za ručak i nekakvo predavanje, pa je poslijepodne ponovo sličan jedan program u sali za letenje. Večera, pa ponovo nekakav dejt. Dolazili su, spontano su dolazili, kako se približavalo ljetno, ljudi i iz drugih dijelova svijeta, pa su tako stigle djevojke iz Hong Konga na nekoliko tjedana. No, najljepše zapravo, osim tog porasta osobne sreće, jer tad kad sam prvi put poletila u životu rekla sam, aha, evo, to je sreća, stvarno osjećam tu lijepu radost koja nije uvjetovana ni sa čim oko mene, nego jednostavno postoji, tu je. Pa su došli, da, iz Hong Konga, pa su došli iz Rusije, iz Ukrajine, iz cijele Evrope, pridruže se tom, da se pridruže tom lijepom tečaju. Ali tu, zapravo osim te osobne sreće postoji još jedan lijepi, nešto jako lijepo, a to je da ti, kad se puno tih naših letaća nađe na okupu onda se kreira jedna kolektivna svijest, znači djeluješ na misli svih ljudi, pa se tako, u to vrijeme dok smo mi bili u Dubrovniku, su ljudi u Dubrovniku bili raspoloženiji, a kada se još više ljudi nađe na okupu mogu se smanjiti tenzije u ozračju, pa tako može, mogu se spriječiti ratovi. Znači, puno sretnih ljudi na jednom mjestu, kao neka vojska spasa. I, u to vrijeme su ljudi predviđali da će na Balkanu možda ponovo izbit nekakvi nesporazumi, u to vrijeme se baš bilo dosta, i krenulo, nesporazumi između, tamo, Kosovo, Srbija, Crna Gora. I, u to vrijeme i na Kosovu je sve bilo puno mirnije dok smo mi letjeli i prakticirali taj program. To je trajalo punih prekrasnih godinu i pol dana, trajalo godinu i pol dana. Bilo je tu i nekakvih svjetovnih radosti. Na primjer, kad malo možda i zabušavaš, pa ne odeš na program, ha ha, nego odeš prošetat Dubrovnikom tako sav beskrajno radostan i pun ljubavi i uživaš u onom bijelom kamenu i cijelom gradu koji je isto tako čaroban. Tako, sve se to savršeno poklapalo, pa neke šetnje uz more, pa onda tek vidiš, vidiš koliko to more može imati boja. Ono, prije dođeš samo na more deset dana, fu fu, pa odeš kući, a ovo sad gledaš tirkizne, svjetloplave, sive, ljubičanstvene, pa tako sve redom. I, upoznali smo i neke ljude iz Dubrovnika koji se isto bave meditacijom, pa su nas i pozivali u goste, pa smo se i lijepo družili. Spomenula bih i voditelje tog tečaja, Zorana i Ines, učitelje transcendentalne meditacije koji su se beskrajno trudili da budemo zadovoljni, da

sve bude u redu, da hrana bude ukusna, da su nam sobe spremljene. Živjeli smo zapravo jedan božanski život na ovoj planeti, za koju kažu da je zapravo, da, da je blijeda slika nekog života i onog kako čovjek treba živjeti, da je čovjek čovjeku prijatelj u radosti i u duhovnom i materijalnom ispunjenju, nego, sad, da onako bauljamo sad u tim nekim brigama, da tu život gubi smisao, a vidiš da zapravo može biti drukčije. Pa onda, obično zapadni ljudi misle da, ja sam zapadnjakinja, jel, al obično misle da nekakve tehnike meditacije koje dolaze sa, iz Indije, da otuđuju čovjeka, da su priče o guruima, nekakvo, nekako smiješne, i nelogične. Ali, vidiš, da zapravo savršeno zapadnjak može prakticirati neku indijsku tehniku, može se jako dobro osjećati s tom tehnikom, može svom učitelju... i svom učitelju sam beskrajno zahvalna zapravo, Maharishi Mahesh jogiju, za ovo prekrasno znanje koje mi je omogućilo da, da živim tu radost, unatoč nekakvim teškoćama koje život donosi, da mi se želje ispunjavaju, da volim ljude oko sebe, pa da evo i pričam ovu priču. I, i, ono što bi još htjela spomenuti je da sam s puno tih ljudi koje sam tamo upoznala i surađivala s njima i meditirala zajedno ostala u kontaktu. Pa sad naprimjer dođem u Zagreb i tu imam isto jednu obitelj, ljudi koji meditiraju, s kojima, baš sam se sad družila s Irenom, koja je isto bila u Dubrovniku i našli smo se tu u Zagrebu, pa smo osvježile nekakve lijepе uspomene, sjetile se tih radosnih dana, tog bezbrižnog Dubrovnika, zajedničkih meditacija, letenja, ljudi iz cijelog svijeta. Pa onda, tako, isto mogu otići negdje dalje, mogu otići, nije važno, u Ljubljani, mogu otići u Vinkovce ili u München. Svagdje gdje dođem su moji prijatelji, moja obitelj koja se bavi meditacijom. I uvijek su ti susreti, uzdignuti i radosni i iskreni. Gotovo. Jai guru dev. Jai guru dev znači u slavu Učitelja znanja.